

DECENNIOUM DOELEN

KOMAF MET ARMOEDE

10.09.25

ARMOEDEBAROMETER 2025

INHOUD

De hoofdlijnen van de Armoedebarmeter	3
Deel 1. Armoede en inkomen.....	6
1. Meer dan 2,1 miljoen Belgen lopen het risico op armoede of sociale uitsluiting	6
2. Focus op Vlaanderen: stabilisatie.....	9
3. De armoede-intensiteit.....	10
4. Referentiebudgetten	11
5. Mensen met inkomen net boven, op en onder de armoedegrens.....	13
6. Ernstige materiele en sociale deprivatie.....	15
7. Een dalende trend, maar niet voor iedereen.....	16
8. Kansarmoede bij jonge kinderen	18
9. Groeipakket.....	20
10. Leefloon en aanvullende steun	21
11. Wat we niet rechtstreeks zien in de armoedecijfers.....	22
12. Vooruitgang, maar	23
Deel 2 Werk en werkloosheid.....	30
1. Blijvende structurele problemen	30
2. Langdurige werkloosheid, een hardnekkig probleem	32
3. Sociale economie: te langzame groei	36
Deel 3 Wonen	37
1. De Woonzaak.....	37
2. Sociaal wonen.....	37
3. Private huur.....	39
4. Ongelijkheid op de woonmarkt	40
Slotbedenkingen.....	42

COLOFON

VERANTWOORDELIJKE UITGEVER:

Decenniumdoelen, Huidevetterstraat 165, 1000 Brussel

www.komafmetarmoede.be

Brussel, 2025

DE HOOFDLIJNEN VAN DE ARMOEDEBAROMETER

In het kader van de EU2030 armoededoelstellingen engageerde België zich om het risico op armoede of sociale uitsluiting met 279.000 personen te verlagen, tot 10,8% van de bevolking, inclusief 93.000 kinderen, ten opzichte van 2019 (referentiejaar). Tussen 2019 en 2024 daalde het aantal mensen met een risico op armoede of sociale exclusie in België met ongeveer 139.000. Als deze trend zich voortzet, is de doelstelling haalbaar tegen 2030. Voor kinderarmoede is de situatie minder rooskleurig: recente cijfers tonen opnieuw een stijging.

Vooraf de monetaire armoede nam af: voor België daalde AROP¹ naar 11,5% in 2024). in Vlaanderen blijft AROP al enkele jaren constant rond 7,8%. Toch profiteren niet alle groepen evenveel. Vooral gepensioneerden lijken voordeel te hebben van de inkomensmaatregelen van de regering. Kinderen en jongeren gaan er echter op achteruit. Ook alleenstaande ouders, mensen geboren buiten de EU, huurders en kortgeschoolden hebben een verhoogde kans op armoede. Opvallend is dat het armoederisico bij werklozen zelfs is gestegen.²

Om de armoede verder te doen dalen, is dus een verderzetting nodig is van het beleid dat de laagste inkomens erop doet vooruit gaan, zoals succesvol werd ingezet door de vorige regering door de inzet van de welvaartsenveloppe en de verhoging van de sociale minima boven de index. Daarnaast moeten maatregelen genomen worden om op verschillende levensterreinen de kosten te drukken voor mensen met een laag inkomen.

Deze armoedebarmeter toont aan dat de armoede vooral gedaald is dankzij de sociale bescherming. Maar de sociale ongelijkheid blijft erg groot. En de beleidsplannen voor de toekomst zijn niet van aard om de armoede terug te dringen. Zo wordt de welvaartsenveloppe die de band van de sociale minima met de welvaartsevolutie garandeert geschrapt, worden de voorziene verhogingen van pensioenen en ziekte-uitkeringen geschorst, de leeflonen geplafonneerd. Nieuwkomers ontvangen de eerste vijf jaar van hun verblijf geen leefloon of inkomensgarantie voor ouderen. De beperking van de werkloosheidsuitkeringen in de tijd dreigt voor inkomensverlies te zorgen voor zo'n 180.000 langdurig werklozen. Deze maatregelen zullen de armoede ongetwijfeld opnieuw doen toenemen. Tegelijkertijd is er een stigmatiserend en negatief discours over mensen met een inkomen onder de armoedegrens die dag en nacht moeten werken om te overleven en hun kinderen te geven waarop ze "recht" hebben.

Werk en werkloosheid zijn erg ongelijk verdeeld tussen verschillende bevolkingsgroepen. De werkzaamheidsgraad in Vlaanderen is nog nooit zo hoog geweest. Er waren sinds lang niet zo weinig mensen werkloos. Maar ondanks die gunstige evolutie blijven er structurele problemen bestaan. Het aantal NEET-jongeren neemt opnieuw toe. Personen geboren buiten de EU kennen een veel groter werkloosheidsrisico. Kortgeschooldheid en handicap vormt een verhoogd risico om werkloos te worden en in armoede te geraken. Maar vooral de

¹ AROP: at-risk-of-poverty

² FPS Social Security. (2025). Evolution of the social situation and social protection in Belgium – EU-SILC 2024 results for Belgium: If trends could be continued, the EU-2030 poverty targets would be achieved.

hardnekkige langdurige werkloosheid baart zorgen. De doorstroming van langdurig werklozen naar werk is bijzonder laag en zij hebben dus intensieve begeleiding op maat nodig.

Door de plannen van de federale regering om de werkloosheid in de tijd te beperken dreigen 180.000 langdurig werklozen definitief van de radar en in de armoede te belanden. Door de Vlaamse regering moet er dan ook drastisch ingezet worden op humane begeleiding op maat, laagdrempelige toegang tot de arbeidsmarkt en aangepast waardig werk, vooral door ambitieuze investeringen in de sociale economie. Terwijl er nu toch een strak besparingsplan opgelegd wordt aan de VDAB.

Een belangrijke uitgavenpost voor huishoudens, vooral die met een bescheiden inkomen, is de kost van wonen. Voor sociaal wonen blijft de wachtlijst stijgen. Het tempo van bijkomende sociale woningen is bijzonder laag. Huren op de private markt is erg duur. Mensen met een laag inkomen besteden dan ook een te groot deel van hun inkomen aan huur. De huurpremies om dit gedeeltelijk te compenseren bereiken maar weinig mensen. Het woningbeleid van de afgelopen jaren heeft de ongelijkheid op de woningmarkt nog doen toenemen.

Zowel de federale als de Vlaamse regering hebben met de armoedetoets en de sociale impactanalyse een instrument ter beschikking dat de gevolgen van geplande maatregelen voor armoede kan inschatten. Het is duidelijk dat die voor de beleidsplannen niet zijn gebruikt.

Decenniumdoelen vindt dat het anders kan en moet.

Daarom wil Decenniumdoelen:

1. Dat terug aangeknoopt wordt bij de beleidsdoelstelling om **alle sociale minima** (vervangingsinkomens en bijstandsuitkeringen) **boven de Europese armoedegrens** te tillen. Het beknotten van de welvaartsenveloppe tegen 2029 met 2,8 miljard euro is ongezien en zorgt dat mensen dieper in armoede zullen terechtkomen. Deze enveloppe moet terug hersteld worden.
2. Een gerichte verhoging van de sociale toeslagen in het Groeipakket, zodat mensen met een laag inkomen erop vooruitgaan. Automatische toekenning van alle sociale rechten moet de toegang verzekeren voor iedereen.
3. De ongelijkheid neemt toe, de Gini is hoger dan wat de SILC aangeeft, lage inkomensgroepen kunnen niet sparen, integendeel. Daarom is een **rechtvaardige taxatie van vermogens en inkomens** nodig (ontwikkelmogelijkheden harder aanpakken, erfenissen en schenkingen daadwerkelijk belasten, werkelijke huurinkomsten belasten, een vermogenskadaster invoeren en het kadastraal inkomen herbekijken).
4. In het kader van een **humaan activeringsbeleid** moet er drastisch ingezet worden op individuele trajectbegeleiding, laagdrempelige toegang tot de arbeidsmarkt en aangepast waardig werk. De afschaffing van de verplichte gemeenschapsdienst is een juiste beslissing. Maar er moeten nu door Vlaanderen inschakelingskansen gecreëerd worden die leiden tot duurzaam werk.

5. Meer investeringen zijn nodig in de **sociale economie** met minstens 10.000 plaatsen extra tegen deze legislatuur en een nieuw groeipad voor 'klimaatjobs'.

6. Er moet een verhoging en versnelling komen van de **investeringen in sociale huisvesting met 14%** (20% in stedelijk context) als bindende beleidsdoelstelling tegen 2035, met specifieke aandacht voor energie-efficiëntie.

7. Verlaging van de drempels voor en automatische toekennen van de **huurpremie** voor iedereen die 1 jaar op de wachtlijst staat, moet de toegang tot de private woningmarkt verbeteren.

Tenslotte vraagt Decenniumdoelen van zowel de Vlaamse als de federale regering om bij de uitwerking van concrete maatregelen die gevolgen kunnen hebben voor armoede, beroep te doen op **participatie** van mensen in armoede en hun organisaties, en om de effecten van de geplande maatregelen af te toetsen via **armoedetoetsen** of sociale impactanalyses.

Inleiding

In het kader van de EU2030 armoededoelstellingen engageerde België zich om het risico op armoede of sociale uitsluiting met 279.000 personen te verlagen, inclusief 93.000 kinderen, ten opzichte van 2019 (referentiejaar). Tussen 2019 en 2024 daalde het aantal mensen met een risico op armoede of sociale exclusie in België met ongeveer 139.000. Als deze trend zich zou voortzetten, is de Europese doelstelling haalbaar tegen 2030. Voor kinderarmoede is de situatie wel minder rooskleurig: recente cijfers tonen opnieuw een stijging.

In deze armoedebarmometer worden het federaal en Vlaams armoedebelief tegen het licht gehouden. Na het verkiezingsjaar 2024 zal de focus daarbij liggen op beleidsmaatregelen van de nieuwe regeringen. Deze domeinen zijn: inkomen, werk en wonen omdat daar de meest opvallende beleidsintenties zijn geformuleerd.

DEEL 1. ARMOEDE EN INKOMEN

1. Meer dan 2,1 miljoen Belgen lopen het risico op armoede of sociale uitsluiting

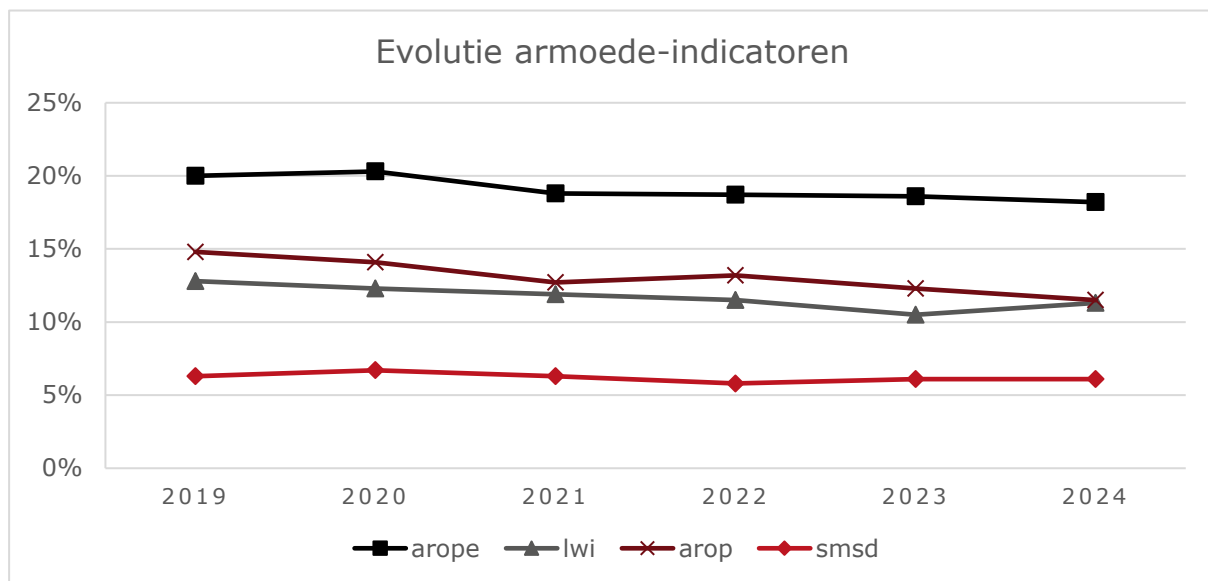
In 2024 liep 18,2% van de Belgische bevolking het risico op armoede of sociale uitsluiting, iets meer dan 2,1 miljoen personen. Dat blijkt uit de laatste resultaten van de enquête naar de inkomens en levensomstandigheden (SILC) voor het jaar 2024³

Hoewel deze cijfers bijzonder hoog blijven, is er positief nieuws: sinds 2020 blijven de twee belangrijkste armoede-indicatoren dalen.⁴ Figuur 1 samengevat:

- De AROPE-indicator (het risico op armoede of sociale uitsluiting, een combinatie van de drie volgende) daalde van 20,0% in 2019 naar 18,6% in 2023 en daalde verder tot 18,2% in 2024.
- De LWI (lage werkintensiteit) bedroeg 12,8% in 2019 en daalde tot 10,5% in 2023. Tussen 2023 en 2024 steeg deze echter weer licht (van 10,5% naar 11,3%).
- De AROP (monetaire armoede) daalde van 14,8% in 2019 naar 11,5% in 2024.
- Enkel de SMSD (ernstige materiële en sociale deprivatie) bleef de laatste jaren stabiel rond 6,1%.

³ Bovenstaande cijfers werden berekend op basis van het totale beschikbare inkomen van de huishoudens in het jaar voorafgaand aan de enquête. De EU-SILC-enquête van 2024 heeft dus betrekking op de huishoudinkomens van 2023.
<https://statbel.fgov.be/nl/themas/huishoudens/armoede-en-levensomstandigheden/risico-op-armoede-sociale-uitsluiting>

⁴ Statbel, idem

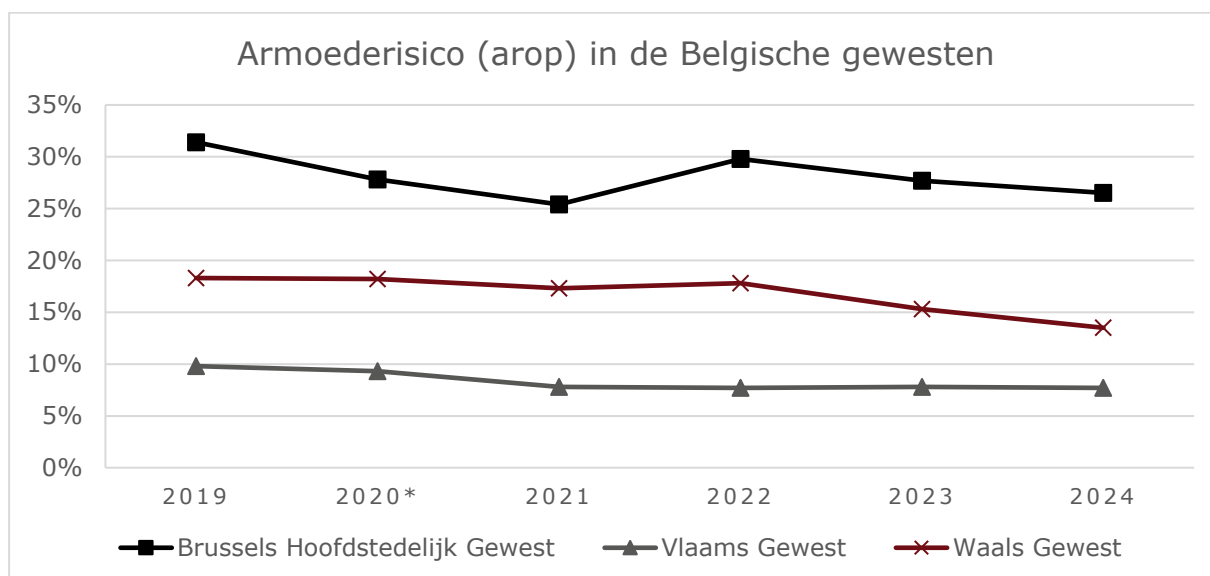

Figuur 1 Evolutie armoede-indicatoren, België, 2019-2024, EU-SILC. Arope= risico op armoede en sociale uitsluiting; lwi=lage werkintensiteit; arop=risico op monetaire armoede; smsd=ernstige materiële en sociale deprivatie.

Bovenstaande figuur toont de cijfers voor België. Dieper inzoomen op de AROP-cijfers toont dat de verschillen tussen de regio's gedurende de diverse metingen nog steeds ver uiteen liggen (figuur 2)⁵:

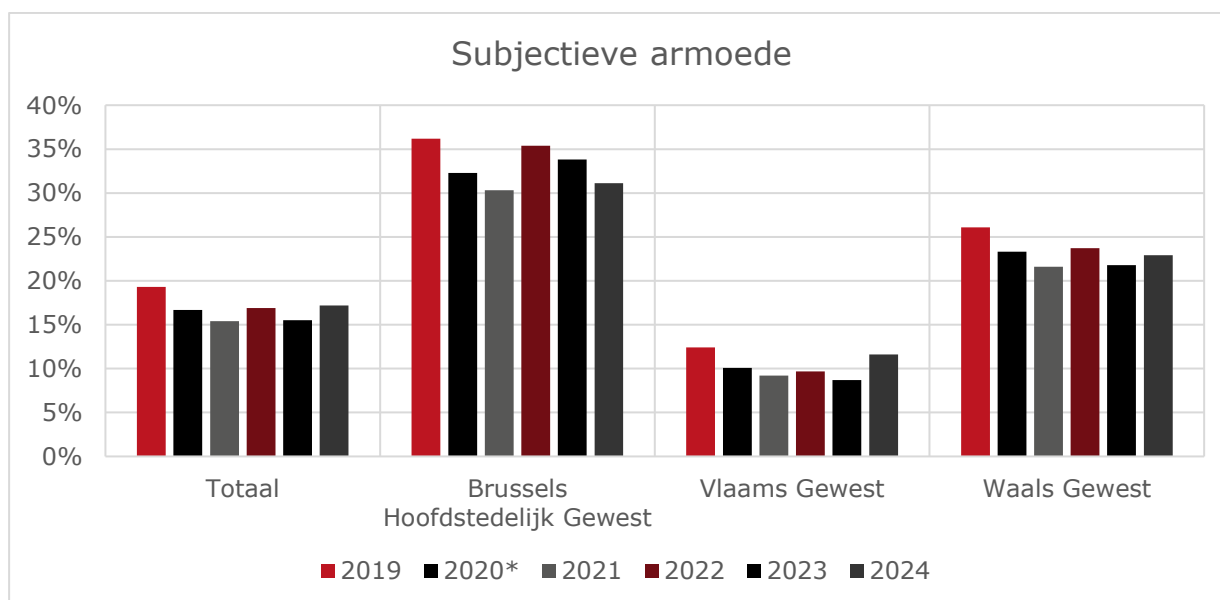
- Het Brussels Hoofdstedelijk Gewest heeft het hoogste niveau van monetaire armoede (26,5%).
- Het Vlaams Gewest heeft de laagste percentages voor alle gewesten. Het armoedepercentage bedraagt 7,7% in 2024.
- Het Waals Gewest (13,5%) situeert zich ertussenin.

⁵ Statbel, idem

Figuur 2 AROP (risico op monetaire armoede), Belgische gewesten, 2019-2024, EU-SILC.

De subjectieve armoede toont een licht ander beeld. Het gaat om personen die deel uitmaken van een huishouden dat zelf aangeeft moeilijk tot zeer moeilijk rond te komen met het beschikbare inkomen. De subjectieve armoede stijgt in 2024 ten opzichte van het vorig jaar, behalve in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest (figuur 3). De subjectieve armoede in Vlaanderen stijgt met 3,9 procentpunt ten opzichte van 2023.

Figuur 3 Subjectieve armoede, 2019-2024, EU-SILC.

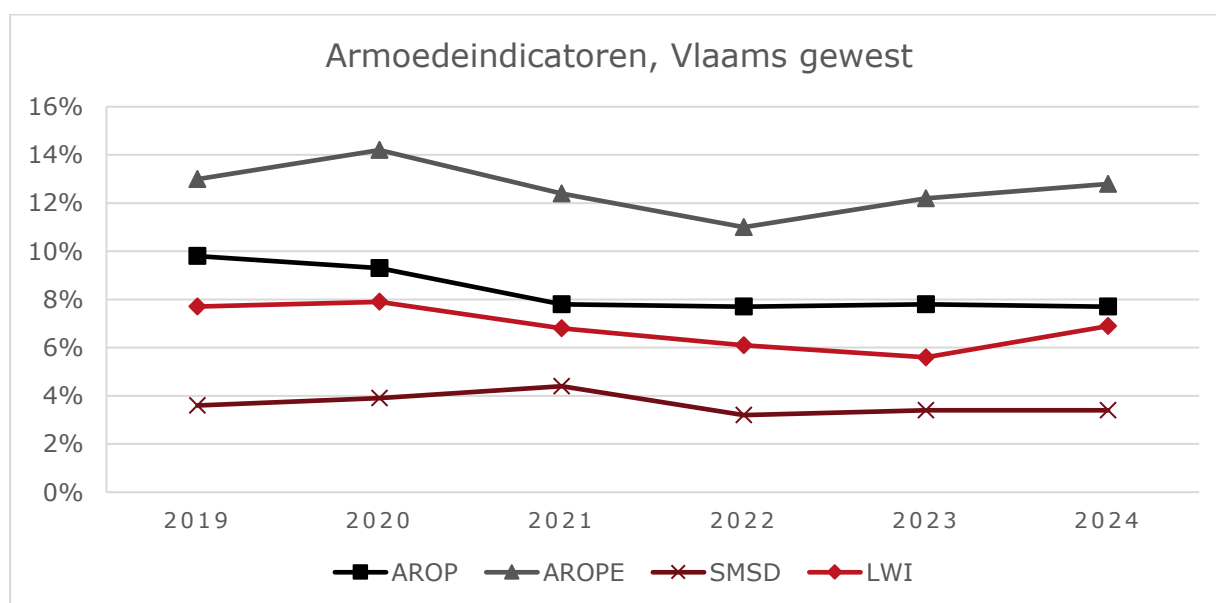
In 2024 leefde 12% van de bevolking in Vlaanderen in subjectieve armoede. Dat komt overeen met ongeveer 780.000 personen.

Het hoogste aandeel personen in subjectieve armoede te vinden onder werklozen (37%), onder huurders (27%), bij eenoudergezinnen (25%), bij kortgeschoolden, niet-actieven (zonder gepensioneerden) en alleenstaanden (20%).⁶

2. Focus op Vlaanderen: stabilisatie

Volgens de EU-SILC-enquête van 2024 leefde 7,7% van de inwoners in het Vlaamse Gewest in een huishouden met een huishoudinkomen onder de Belgische armoededrempel. Dat komt overeen met ongeveer 520.000 personen.⁷ AROP stabiliseert sinds 2021 rond 7,8%

De AROPE komt op 12,8%, de SMSD op 3,4% en de LWI op 6,9%. Enkel de AROPE en de LWI stijgen respectievelijk sinds 2022 en 2024 (zie figuur 4).

Figuur 4 Armoede-indicatoren voor het Vlaams gewest, 2019-2024, EU-SILC.

In Vlaanderen hebben volgende groepen een hoog armoederisico:

Het hoogste armoederisico ligt bij eenoudergezinnen (22%), werklozen (27%) en personen geboren buiten EU (26%). Ook niet-actieven (andere dan gepensioneerden) scoren relatief hoog (14%). Huurders kennen een hoger armoederisico (15%) dan eigenaars (6%). Het armoederisico neemt af naarmate het opleidingsniveau stijgt: bij langgeschoolden ging het in 2024 om 4%, bij kortgeschoolden om 13%. Ook personen geboren in de EU kennen een hoger dan gemiddeld armoederisico (12%).⁸

⁶ [Bevolking in subjectieve armoede | Vlaanderen.be](https://www.vlaanderen.be/bevolking-in-subjectieve-armoede)

⁷ [Bevolking onder de armoededrempel | Vlaanderen.be](https://www.vlaanderen.be/bevolking-onder-de-armoededrempel)

⁸ [Bevolking onder de armoededrempel | Vlaanderen.be](https://www.vlaanderen.be/bevolking-onder-de-armoededrempel)

De AROPE toont naar arbeidsstatus zeer uitgesproken verschillen. Bij werklozen leefde 63% in 2024 in armoede of sociale uitsluiting. Ook bij inactieven (anders dan gepensioneerden) lag het aandeel relatief hoog (33%).

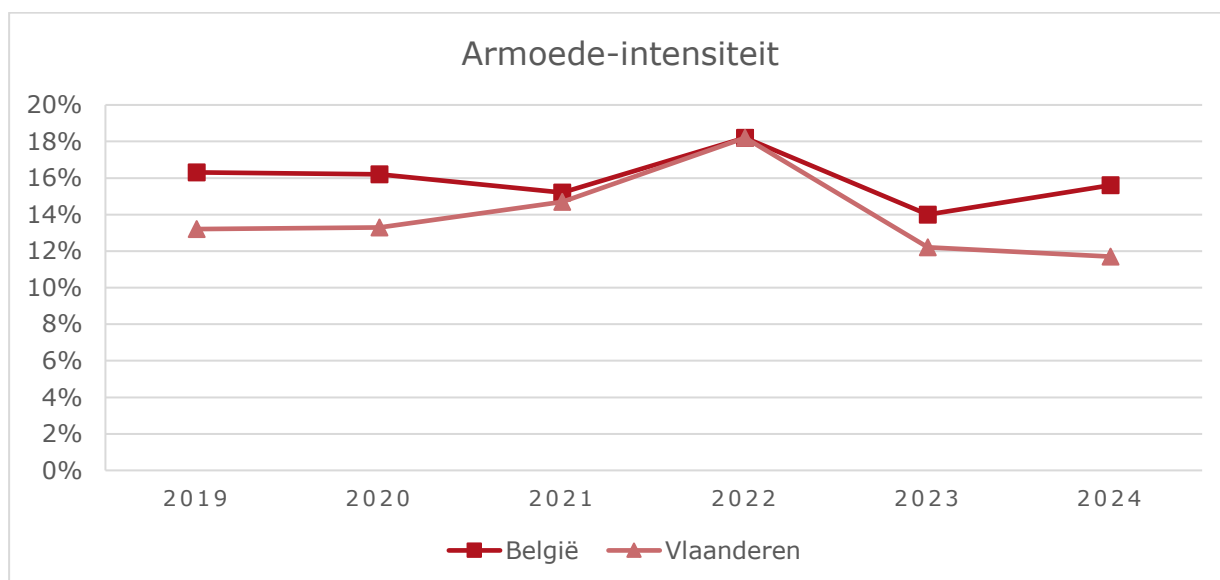
Waar in de andere twee gewesten de armoede aan het dalen is (weliswaar op een hoog of veel hoger niveau) lijkt het dat in Vlaanderen de daling gestopt is en de armoede zich stabiliseert rond 7,8%. Experten wijzen op het effect van de "remmende voorsprong": bij een lager armoederisico wordt het moeilijker om de cijfers verder te doen dalen. Opvallend is de stijging van de subjectieve armoede in Vlaanderen (figuur 3, hierboven).

Dit wijst er op dat om de armoede verder te doen dalen, niet alleen een verderzetting nodig is van het beleid dat de laagste inkomens erop doet vooruit gaan, maar ook dat op verschillende levensterreinen de kosten moeten gedrukt worden voor mensen met een laag inkomen. Werk maken van de Lage Werk Intensiteit kan enkel een effectieve maatregel zijn tegen armoede indien die concrete maatregelen beantwoorden aan de voorwaarden van Waardig Werk.

3. De armoede-intensiteit

Armoede-intensiteit verwijst naar de diepte van armoede, ofwel hoe ver een huishouden onder de armoedegrens leeft. Het wordt gemeten als het procentuele verschil tussen het besteedbaar inkomen van een huishouden en de armoedegrens. Een hogere armoede-intensiteit betekent dat mensen dieper in armoede verkeren, met een groter inkomensverschil ten opzichte van de armoedegrens.

De armoede-intensiteit indicator geeft een duidelijker beeld van de situatie van mensen in armoede dan alleen het aantal mensen onder de armoedegrens. Het geeft inzicht of mensen in armoede een klein of groot tekort hebben. Dit is van belang voor het ontwikkelen van effectief armoedebelief en het bepalen van de juiste ondersteuning voor mensen in armoede. Zo kan het zijn dat het aantal mensen in armoede daalt, maar dat de intensiteit van de armoede toeneemt, wat betekent dat de mensen die nog wel in armoede leven, dieper in de problemen zitten. Concreet hebben in Vlaanderen alleenstaande personen in armoede gemiddeld 178 euro minder inkomen dan de armoededrempel voor alleenstaanden (1.520 euro per maand); voor België is dit 237 euro minder.

Figuur 4 Armoede-intensiteit in België en Vlaanderen, 2019-2024, EU-SILC.

In figuur 4 tonen we de Belgische en Vlaamse cijfers. De armoede-intensiteit in Vlaanderen kent sinds 2022 een dalende trend: van 18% in 2022 tot 11,7% in 2024. De globale cijfers voor België tonen ook een daling tussen 2022 en 2023, maar tussen 2023 en 2024 zien we terug een verdieping van de armoede.

4. Referentiebudgetten

De referentiebudgetten voor maatschappelijke participatie⁹ tonen welk bedrag een gezin minimaal nodig heeft om alle uitgaven te bekostigen die nodig zijn om volwaardig aan de samenleving te kunnen participeren. Deze figuur toont hoeveel een gezin nodig heeft. De bedragen zijn indicatief, want deze situaties zijn theoretisch en gaan ervan uit dat alle gezinsleden verkeren in goede gezondheid; alle gezinsleden beschikken over de nodige competenties om spaarzaam hun budget te beheren; de gezinnen huren een kwaliteitsvolle woning op de private of sociale woningmarkt; geen enkel gezinslid heeft een eigen wagen nodig om voldoende mobiel te zijn.

⁹ <https://www.referentiebudget.be/>

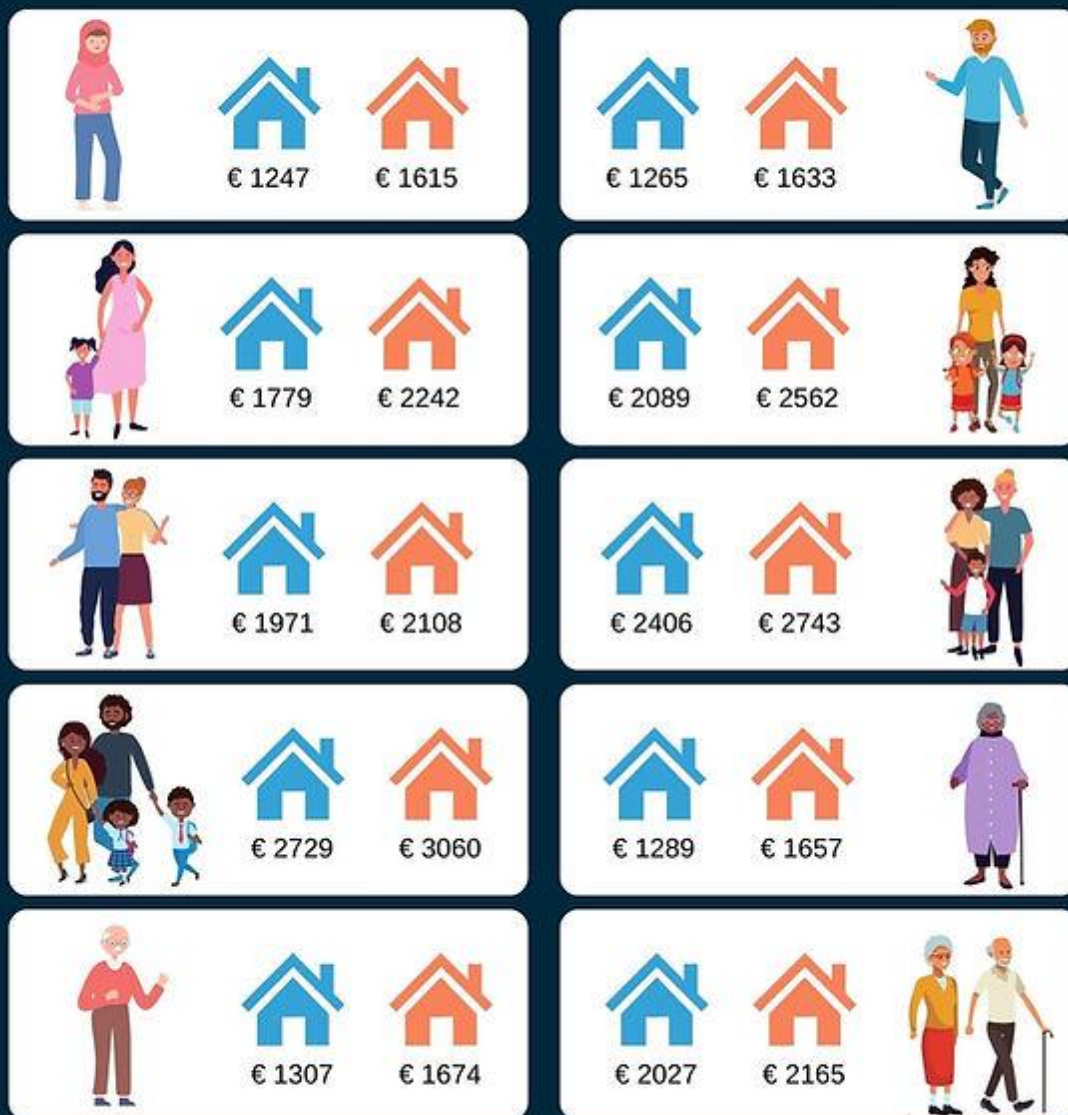
REFERENTIEBUDGETTEN VOOR MAATSCHAPPELIJKE PARTICIPATIE

Vlaanderen

sociale
huisvesting

private
huisvesting

Maandbedragen november 2024, Vlaanderen.

Referentiebudgetten vertegenwoordigen het budget dat gezinnen minimaal nodig hebben voor maatschappelijke participatie. Hier worden de budgetten geïllustreerd voor huishoudens met niet-werkende volwassenen of voor één of twee gepensioneerden. Gezinsleden hebben een goede gezondheid, beschikken over de noodzakelijke competenties om hun budget duurzaam te beheren, wonen in een kwaliteitsvolle woning en hebben geen eigen wagen. Het jongste kind is een kleuter, het oudste of enige kind is tussen de 6 en 12 jaar oud.

Expertisecentrum Budget en Financieel Welzijn

THOMAS
MORE

Figuur 5 Referentiebudgetten voor Maatschappelijk Participatie, Vlaanderen, 2024 (Thomas More Expertisecentrum Budget en Financieel Welzijn)

Vergelijken we deze cijfers met het leefloon:

Vanaf 1 februari 2025 zijn de bedragen van het leefloon als volgt:

- Samenwonend: €876,13 per maand (€10.513,60 per jaar).
- Alleenstaand: €1.314,20 per maand (€15.770,41 per jaar).
- Met gezinslast: €1.776,07 per maand (€21.312,87 per jaar).

Sociale huisvesting is dus erg belangrijk om gezinnen met een leefloon waardig te laten participeren. Een alleenstaande met een leefloon in een private huurwoning heeft 300 euro te kort om menswaardig te leven. Dit is zo voor alle types huishoudens.

Denktank Minerva verwoordt het als volgt: *"Uit de vergelijking met de referentiebudgetten leren we dat het inkomen uit een minimum werkloosheidsuitkering of sociale bijstand te laag ligt om menswaardig te kunnen leven wanneer je een woning huurt op de private huurmarkt. Ook wanneer een volwassene in het gezin voltijds werkt aan een minimumloon (GGMMI) is het inkomen vaak ontoereikend, zeker wanneer er extra uitgaven aan te pas komen zoals kinderopvang of een eigen wagen. Voor gezinnen met kinderen zijn de bedragen uit de kinderbijslag (inclusief sociale toeslagen) in de verschillende regio's onvoldoende om de minimale kost van kinderen te dekken. Deze tekorten zijn groter bij oudere kinderen. Voor ouderen volstaat het minimumpensioen net, als er geen eigen wagen of andere extra kosten nodig zijn."*¹⁰

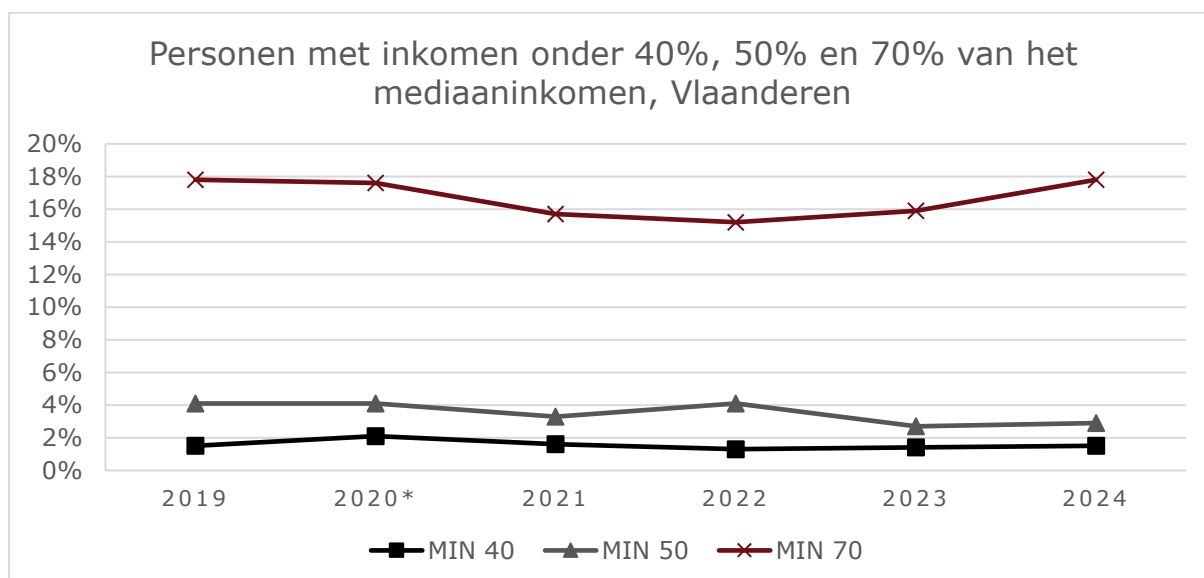
Als Vlaanderen een tandje wil bijsteken en de armoedecijfers in Vlaanderen echt wil doen dalen, dan is sociale huisvesting, naast het Groeipakket, de uitgelezen maatregel die impact kan hebben op de armoedecijfers.

5. Mensen met een inkomen net boven, op en onder de armoedegrens

Alle armoedecijfers baseren zich op de grens van 60% van het nationaal mediaan beschikbaar inkomen. Zoals bij alle grenzen zegt die niet wat er gebeurt met net daarboven of veel dieper. Daarom gebruikt men de 50% en 70% grens om na te gaan hoeveel personen net onder of boven de armoedegrens vallen. Daarnaast dient de 40% grens om de diepste armoede te kennen.

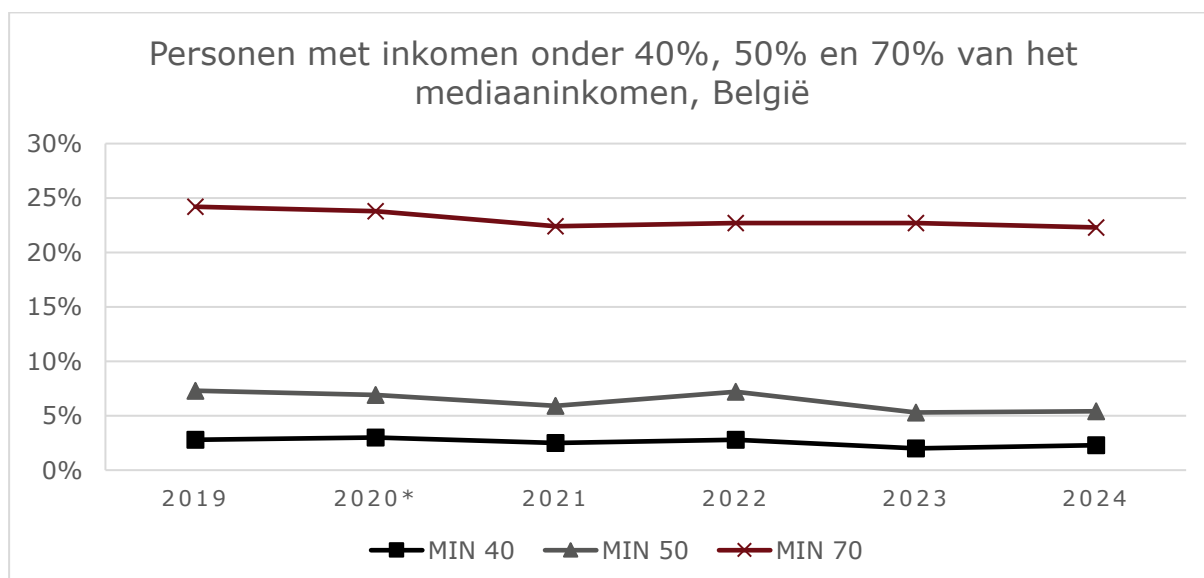
Figuren 6 en 7 geven deze drempels weer respectievelijk voor Vlaanderen en België.

¹⁰ <https://www.denktankminerva.be/analyse/minimuminkomen>

Figuur 6 Evolutie aandeel personen met een inkomen onder 40, 50, en 70% van het nationaal mediaan inkomen, Vlaanderen 2019-2024, EU-SILC.

Ongeveer 1,5% van de bevolking in Vlaanderen beschikt over een inkomen dat lager ligt dan 40% van het nationaal mediaan inkomen. 3% beschikt over een inkomen lager dan 50% en 18% van de bevolking over een inkomen lager dan 70% van het nationaal mediaan inkomen. Het aantal personen met een inkomen onder de 40% blijft min of meer stabiel; het aantal personen onder de 50% daalt sinds 2022, terwijl het aantal personen onder de 70% sinds 2022 terug stijgt naar het niveau van 2019. Het aantal mensen in diepe armoede daalt dus, maar er blijven erg veel mensen in de risico-zone.

Figuur 7 Evolutie aandeel personen met een inkomen onder 40, 50, en 70% van het nationaal mediaan inkomen, België 2019-2024, EU-SILC.

Voor België blijft het aantal personen met een inkomen onder de 70% sinds 2021 stabiel op ongeveer 22,5%.

Het feit dat het aantal personen met een inkomen onder de 40% grens feitelijk stabiel is, toont dat de huidige maatregelen onvoldoende zijn om deze groep uit armoede te halen. Een effectiever beleid is m.a.w. nodig gericht op volgende groepen: bij werklozen, bij huishoudens met 3 of meer kinderen en bij personen geboren buiten de EU27.

Kijken we naar de 50% grens dan komen eenoudergezinnen, huurders en niet-actieven erbij. De 70% grens toont dat vooral laaggeschoolden, alleenstaanden en gepensioneerden het risico lopen om bij tegenslag in armoede te verzeilen.¹¹

Opnieuw komen de werklozen in het beeld. De maatregelen van de huidige regering zal de armoede in deze groep waarschijnlijk vergroten.

6. Ernstige materiële en sociale deprivatie¹²

In 2024 leefde 6% van de Belgen in ernstige materiële en sociale deprivatie. Het gaat om personen die een aantal materiële basisitems moeten missen en/of zich sommige sociale activiteiten niet kunnen veroorloven omwille van financiële redenen¹³.

In Vlaanderen leefden 3,4% of ongeveer 230.000 personen in ernstige materiële en sociale deprivatie. Ook deze indicator is stabiel sinds 2022.

¹¹ [Diepte van het armoederisico | Vlaanderen.be](#)

¹² [Bevolking in ernstige materiële en sociale deprivatie | Vlaanderen.be](#)- extra bron BE niveau: [Materiële en sociale deprivatie | Statbel](#)

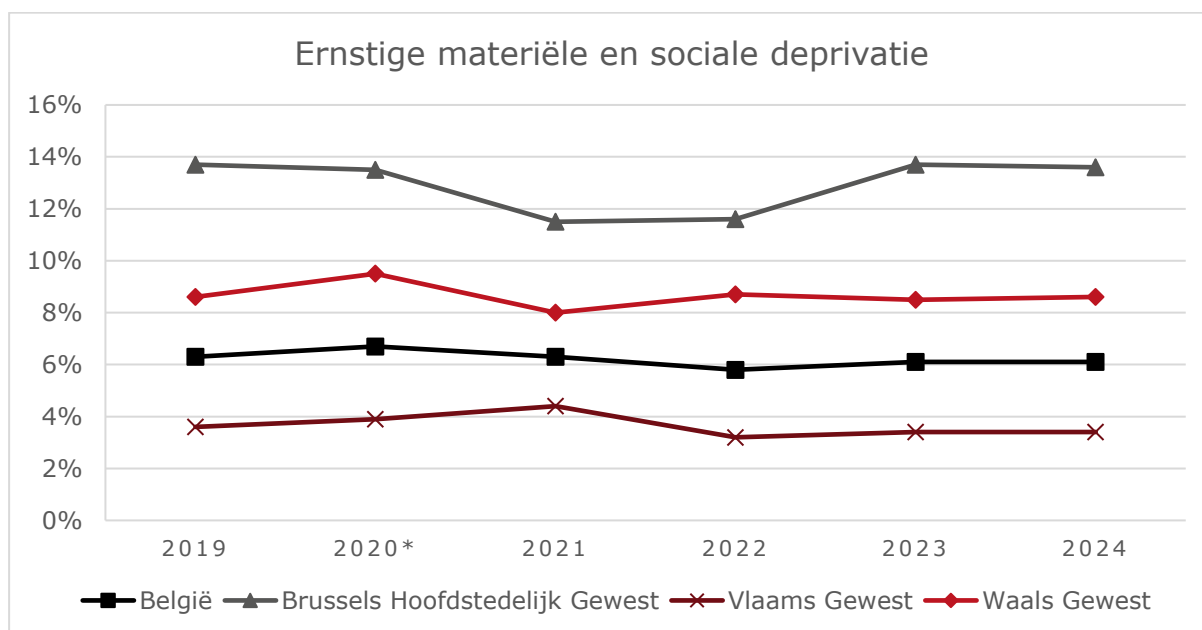
¹³ Personen leven in ernstige materiële en sociale deprivatie als zij minstens 7 van 13 onderstaande items missen of zich niet kunnen veroorloven omwille van financiële redenen.

Op huishoudniveau:

- 1 week vakantie buitenshuis per jaar
- een maaltijd met vis, vlees, kip of vegetarisch alternatief minstens om de 2 dagen
- een eigen auto
- de rekeningen voor huur, hypotheek, nutsvoorzieningen of andere aankopen op tijd betalen
- het huis voldoende verwarmen
- een beperkte onverwachte financiële uitgave (1.400 euro) doen
- beschadigde of versleten meubels vervangen.

Op individueel niveau:

- 2 paar schoenen in goede staat
- versleten kledij vervangen door nieuwe kledij
- thuis toegang tot internet
- minstens éénmaal per maand met vrienden of familie afspreken om iets te eten of te drinken
- regelmatig deelnemen aan vrijetijdsactiviteiten
- wekelijks een bedrag uitgeven voor persoonlijke behoeften.

Figuur 8 Ernstige materiële en sociale deprivatie (SMSD), België en gewesten 2019-2024, EU-SILC.

In Vlaanderen vinden we het hoogste aandeel bij werklozen (15%), bij huurders (12%), bij personen geboren buiten de EU (10%), bij eenoudergezinnen (8%), bij kortgeschoolden (8%) en bij niet-actieven (zonder gepensioneerden) (8%).

Wanneer gekeken wordt naar de afzonderlijke items van de deprivatiemaat voor Vlaanderen, dan halen 'geen week vakantie buitenshuis per jaar kunnen betalen' en 'geen onverwachte uitgave aankunnen' de hoogste scores. 990.000 inwoners (14,7%) konden zich in 2024 geen week vakantie buitenshuis veroorloven. En 890.000 inwoners (13,2% van de bevolking) leefden in een huishouden dat moeite heeft met een onverwachte uitgave van ongeveer 1.400 euro.

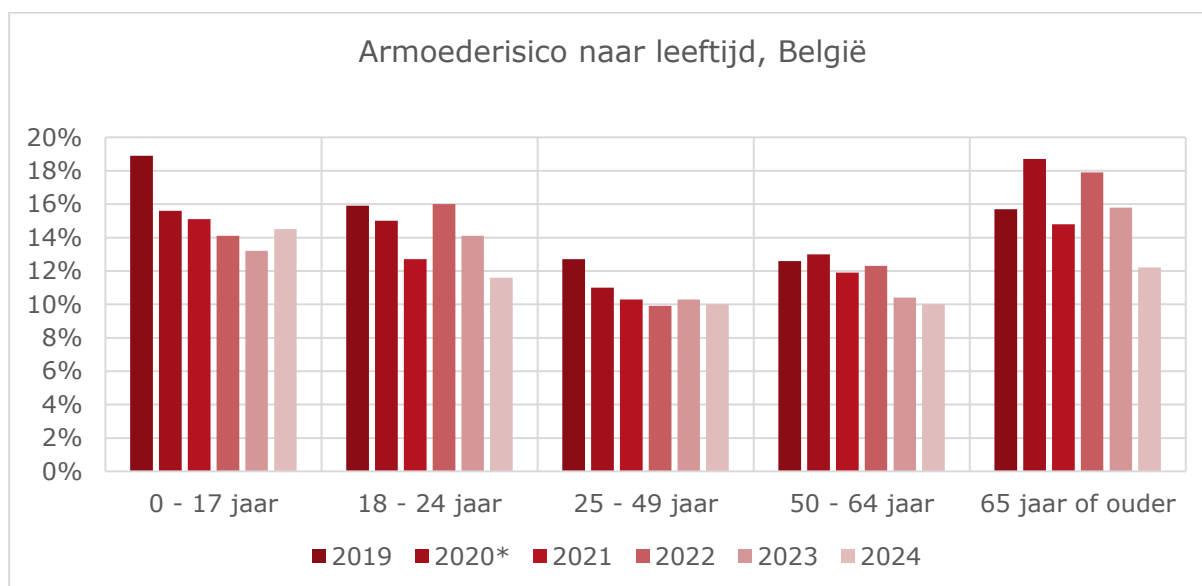
7. Een dalende trend, maar niet voor iedereen

Het armoederisico daalt, maar dit is niet voor iedereen zo.

Figuren 9 en 10 tonen respectievelijk de evolutie van de monetaire armoede voor bepaalde leeftijdscategorieën en voor activiteitsstatus.

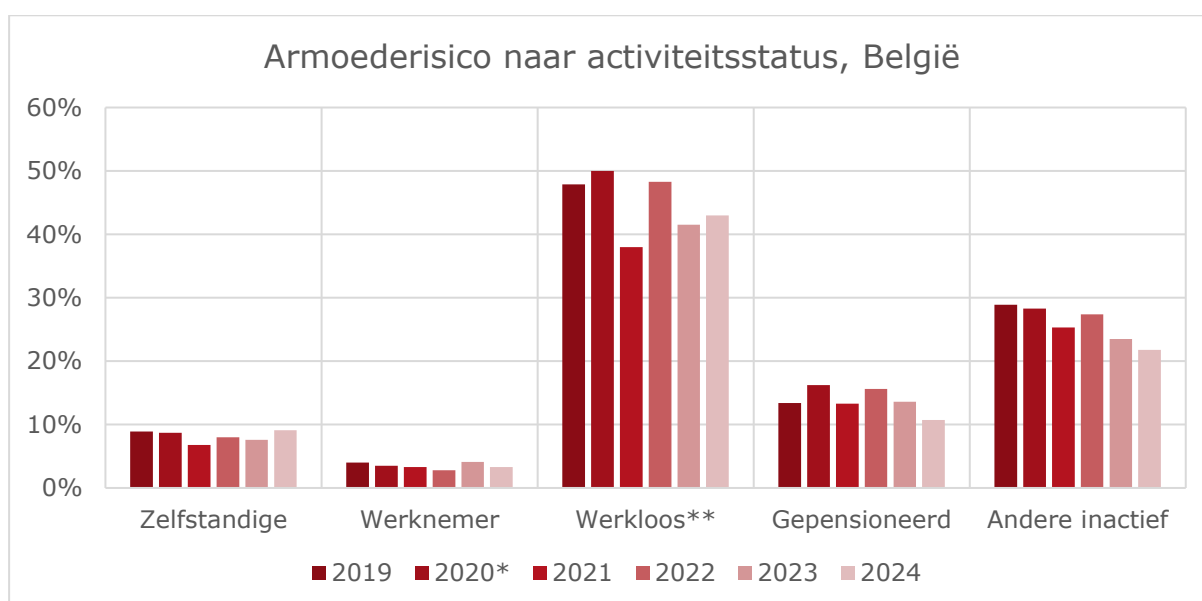
Uit de eerste figuur 9 blijkt dat de monetaire armoede voor alle leeftijdsgroepen tussen 2019 en 2024 daalt. Voor sommige groepen (18-24 en ouder dan 65 jaar) is deze daling fors. Zoomen we in deze evoluties dan zijn er enkele opmerkelijke vaststellingen:

- De oudere groep ziet een forse daling met 3,5 procentpunt ten opzichte van 2023, meer dan alle andere groepen.
- De middenleeftijdsgroep blijft ten opzichte van de vorige jaren min of meer stabiel.
- De jongere groep 18-24 jaar daalt met 2,5 procentpunt.
- De jongsten, 0-17 jaar, kennen echter een stijging van 1,5 procentpunt ten opzichte van vorig jaar.

Figuur 9 AROP naar enkele leeftijdscategorieën, België 2019-2024, EU-SILC

De tweede figuur (10) zoomt in op de activiteitsstatus. Hier zien we een globale daling sinds 2019. Terug zijn er een aantal opvallende cijfers. Deze cijfers bevestigen dat de gepensioneerden erop vooruit zijn gegaan. Wat daarnaast opvalt in deze figuur is de plaats van de werklozen die terug een toename van het armoederisico kennen ten opzichte van 2023.

*Figuur 10 AROP naar activiteitsstatus, België, EU-SILC. ** Omwille van het grootschalige gebruik van tijdelijke werkloosheid tijdens de COVID-19-pandemie omvat de categorie 'werkloos' in SILC 2021 niet alleen langdurig werklozen, maar eveneens personen die meer dan 6 maanden tijdelijk werkloos zijn geweest en die algemeen gezien in minder precare omstandigheden leven.*

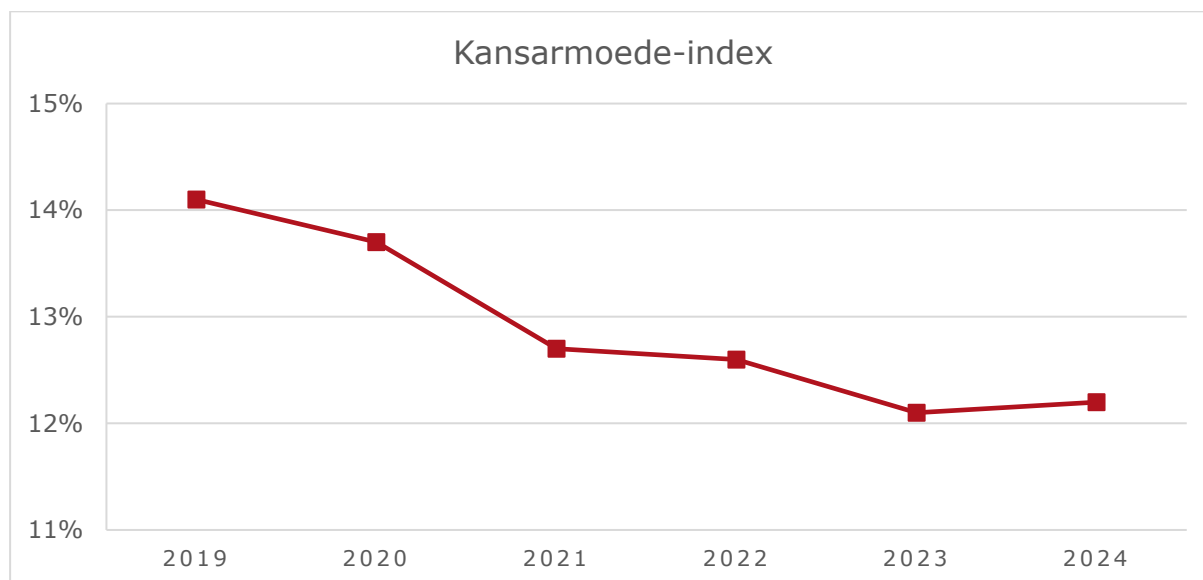
Samenvattend: de dalende trend van het armoederisico is wellicht vooral te situeren bij de gepensioneerden. Ook de Vivaldi-maatregelen via het optrekken van de sociale minima (pensioenen, leeflonen, IVT...) liggen hier aan de basis. Werklozen hebben het echter niet getroffen, zij gaan er ten opzichte van 2022 nog

steeds op achteruit. En opvallend, de armoede bij kinderen en jongeren is in het afgelopen jaar opnieuw toegenomen.

8. Kansarmoede bij jonge kinderen¹⁴

Boven vermeldden we al dat de armoede bij kinderen en jongeren onder de 17 jaar het afgelopen jaar is gestegen.

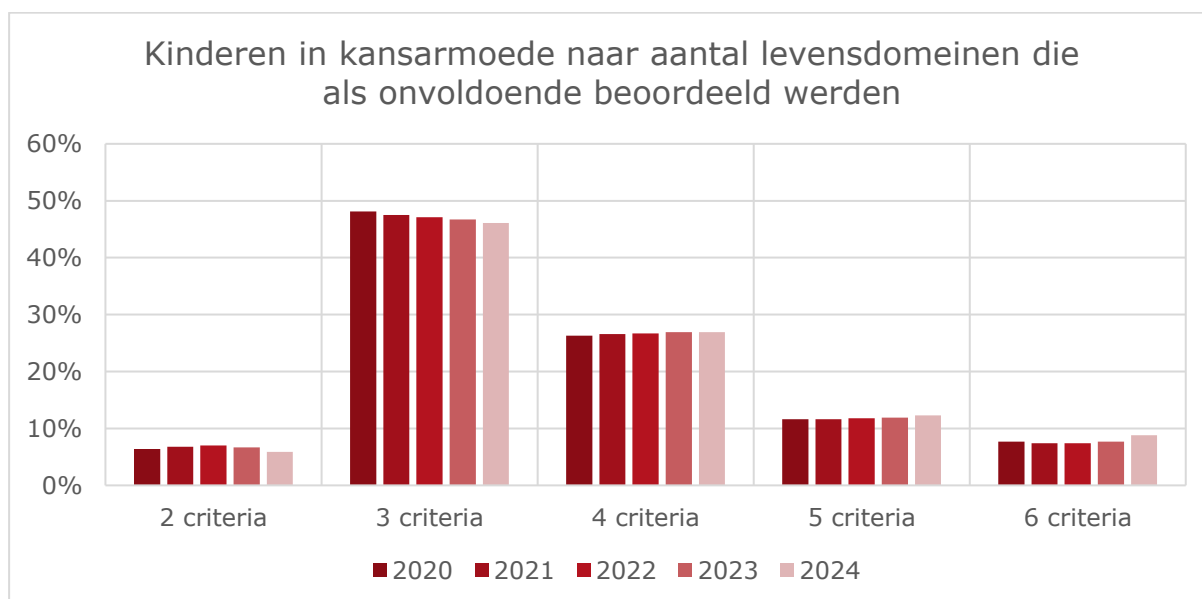
De kansarmoede-index toont eenzelfde evolutie voor 2024 (zie figuur 11). Na een periode van constante daling is de kansarmoede bij kinderen opnieuw gestegen in 2024. De **kansarmoede-index** van **Kind en Gezin** geeft aan hoeveel procent van de kinderen tussen nul en drie jaar in Vlaanderen opgroeit in een moeilijke thuissituatie. Deze 'momentopname' is niet alleen een goede indicatie van de armoedetoestand vandaag, maar is tegelijk ook een (potentiële) projectie van de armoedetoestand van morgen.

Figuur 11 Kansarmoede-index (aandeel kinderen tussen 0 en 3 jaar dat in kansarmoede leeft), Vlaanderen 2019-2024, Opgroeien.

De kansarmoede-index is veel hoger bij niet-Belgen (27,8%) dan bij Belgen (4,7%). De kansarmoede-index is gebaseerd op een evaluatie van het huishouden op basis van 6 levensdomeinen: huisvesting, inkomen, arbeidssituaties, opleiding, gezondheid en stimulatie niveau kind. In volgende figuur 12 worden het aantal levensdomeinen die als onvoldoende worden beoordeeld per kind en per jaar genoteerd.

¹⁴ <https://www.opgroeien.be/kennis/cijfers-en-onderzoek/gezinsinkomen-en-kansarmoede#toc-evolutie-kansarmoede-index-bij-jonge-kinderen-onder-de-3-jaar>

Figuur 12 Kinderen in kansarmoede naar aantal levensdomeinen die als onvoldoende beoordeeld werden, Vlaanderen 2020-2024, Opgroeien.

Ongeveer de helft (46,1%) van de kinderen in kansarmoede heeft op 3 van de 6 levensdomeinen een minder gunstige positie. Vooral leven in een gezin met een laag inkomen, met een korte opleiding en in preciaire arbeidssituatie of werkloosheid tekenen de kansarmoede bij kinderen.

Bij 11,1% van de kinderen in kansarmoede gaat het om minstens 5 levensdomeinen; bij 9% van de kinderen gaat het zelfs over 6 domeinen.

De kind-specifieke deprivatie¹⁵ op basis van de SILC-enquête toont dat 13,7% van de Belgische kinderen (tussen 0 en 15 jaar) voor hun specifieke behoeften materieel gedepriveerd is. Zij hebben bijvoorbeeld geen stevige schoenen, leeftijdsspecifiek speelgoed, krijgen onvoldoende gezonde voeding of kunnen niet op vakantie gaan. Deze deprivatie varieert echter sterk volgens de kenmerken van het huishouden waarin ze leven.

De situatie blijft het meest precair bij kinderen van wie de ouders (of voogden) een korte opleiding gevolgd hebben (48,9%), evenals bij kinderen die in een huurdershuishouden wonen (35,5%) of in het laagste inkomenskwintiel (37,6%). Kinderen uit eenoudergezinnen (28,1%) lopen ook een groter risico op materiële deprivatie.

De regionale verschillen blijven uitgesproken: materiële deprivatie treft 23,4 % van de kinderen in Brussel, 18,5 % in Wallonië en 9,0 % in Vlaanderen.

In het Jaarboek Armoede en Ongelijkheid 2024 wordt retorisch opgeworpen: "Wat zou er bijvoorbeeld gebeuren met de kinderen van een langdurig werkloze vader van wie de uitkering wordt stopgezet naar aanleiding van een beperking van werkloosheidsuitkeringen in de tijd, en die afhankelijk wordt van bijstand?" Inderdaad, de kinderarmoede zal nog verder toenemen.¹⁶

¹⁵ [Kinderspecifieke deprivatie | Statbel](#)

¹⁶ <https://www.standaard.be/opinies/de-regering-de-wever-duwt-ongezien-veel-mensen-in-de-armoede/78209935.html>

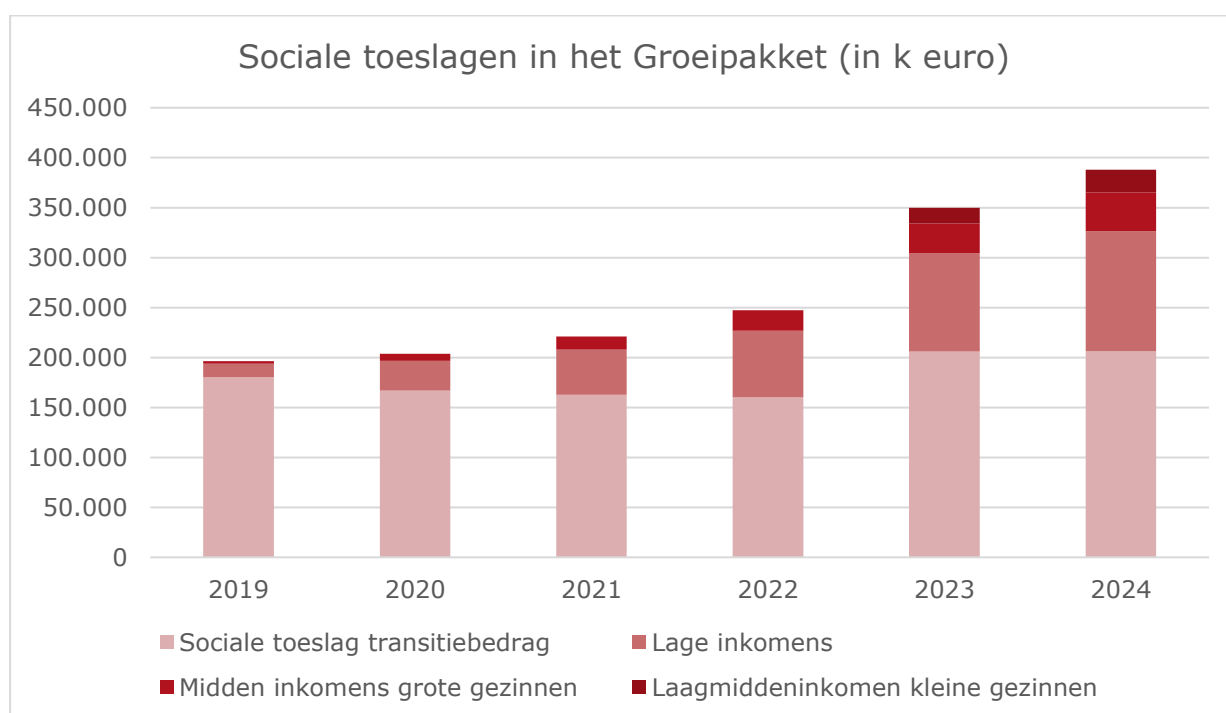
Het Groeipakket is een belangrijk instrument om kinderarmoede te verhelpen. Bij de start van het Groeipakket was dit de belangrijke eis van de armoedeorganisaties en armoededeskundigen: de uitwerking miste de kans om kinderarmoede vanuit Vlaanderen effectief te verminderen.

9. Groeipakket

Het Groeipakket is in 2024 ongeveer 4,6 miljard waard. Een serieuze som. Hiervan gaat een deel naar de sociale toeslagen die nodig zijn om de kinderarmoede te verhelpen.

Figuur 13 toont de evolutie van de sociale toeslagen, tot net geen 388 miljoen euro. Dit is een tiende van het totale Groeipakket. Alle onderdelen van de sociale toeslagen groeien, in het bijzonder de sociale toeslagen voor lage inkomensgroepen, onder meer door de verhoging van de laagste inkomensgrens met 5% en de invoering van een nieuwe inkomensgrens voor kleine gezinnen.

Het aandeel van de sociale toeslagen voor de laagste inkomensgroepen in het ganse Groeipakket neemt toe: het aantal kinderen met een toeslag voor de lage inkomensgroepen klimt van 20,81% in 2022 tot 24,4% in 2024.

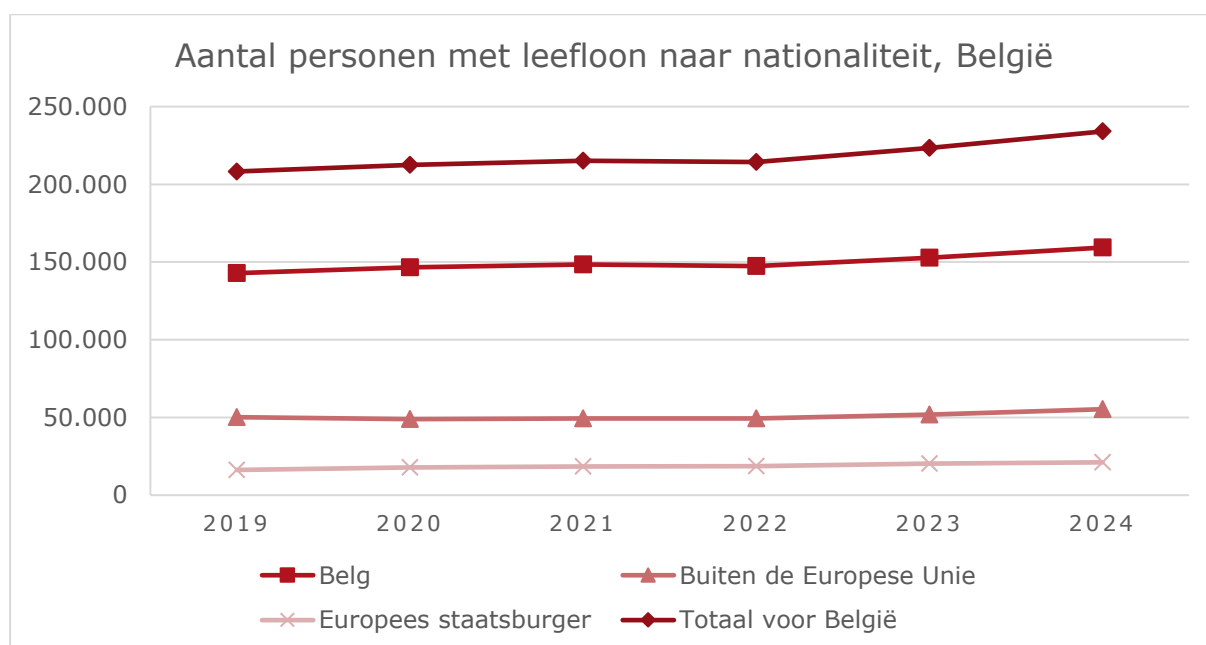
Figuur 13 Evolutie van de sociale toeslagen in transitiebedragen en in nieuwe bedragen van het Groeipakket, 2019-2024, in K euro, Opgroeien.

En toch stijgt kinderarmoede terug in 2024. Het Groeipakket is de gemiste kans om kinderarmoede effectief te verminderen. Zowel de armoedeorganisaties, de SERV en armoededeskundigen als Wim Van Lancker bevestigen de noodzaak voor een grondige hervorming: "De regionale hervormingen van de kinderbijslag [hebben] globaal relatief weinig impact". In een recent advies ijvert de Sociaal-Economische Raad Vlaanderen (SERV) voor een bijsturing van het Groeipakket waarbij meer wordt gegeven aan wie het meer nodig heeft en waarbij wordt

overgeschakeld “op een meer fijnmazig systeem zoals voor de schooltoeslag.”¹⁷ Een verdere verhoging van de sociale toeslagen is daarom nodig.

10. Leefloon en aanvullende steun

Vóór het uitbreken van de coronacrisis (2019) bedroeg het aantal rechthebbenden op maatschappelijke integratie ongeveer 160.000 personen op maandbasis, waarvan bij benadering 147.000 een leefloon ontvingen. De start van de coronacrisis markeerde het begin van een sterk stijgende trend die in februari 2021 een hoogtepunt bereikte met 160.000 personen die een leefloon ontvingen op maandbasis. De cijfers daalden daarna, maar zijn sinds 2022 opnieuw in stijgende lijn. Sinds oktober 2023 is de kaap van 160.000 personen met een leefloon opnieuw doorbroken.

Figuur 14 Evolutie van het aantal personen met leefloon op jaarbasis, naar nationaliteit, België 2019-2024, cijfers van <https://stat.mi-is.be/nl>.

Op basis van voorlopige gegevens schat POD Maatschappelijke Integratie dat het aantal personen met een leefloon in januari 2025 ligt op 169.545 personen. Dit is hoger dan het aantal een jaar geleden (166.580), maand op maand. Dit betekent dat het hoge niveau dat bereikt werd gedurende COVID, werd overschreden begin 2024 en sindsdien stijgend is gebleven.

In november 2024 wendden zich ongeveer 130.000 personen tot het OCMW voor een vorm van aanvullende steun (naast het leefloon). Dit is een daling ten opzichte van een jaar eerder, toen dit ongeveer 160.000 personen waren. Vooral het aantal

¹⁷ <https://soc.kuleuven.be/sway/verhalen/het-groeipakket-inzetten-in-de-strijd-tegen-kinderarmoede>

personen dat aanklopt voor voedselsteun (85.000 personen ongeveer) blijft hoog, naast het aantal vragen voor schuldhelpverlening (ongeveer 43.000 personen).

De beperking van de werkloosheidsuitkering in de tijd zal de instroom van rechthebbende en de druk op de OCMW 's en hun medewerkers, nog verhogen.

11. Wat we niet rechtstreeks zien in de armoedecijfers

Voedselbanken blijven meer dan nodig

De Voedselbanken leveren dag in dag uit voedselpakketten aan hulpbehoevenden. In 2024 zochten elke maand 209.000 Belgen hulp bij één van de 698 organisaties die aangesloten zijn bij de Voedselbanken. Dit is een relatieve stabilisering ten opzichte van 2023: 5.000 personen minder.

Hoewel dit een lichte daling betekent, wordt de Federatie van Voedselbanken toch nog steeds geconfronteerd met een drastische stijging van 50% van het hulpbehoevenden in tien jaar tijd en een toename van 24% sinds de start van de gezondheids crisis in 2019.¹⁸

Overlevingsschulden

In 2024 deden in totaal 48.394 gezinnen een beroep op erkende instellingen voor budget- en schuldhelpverlening. De meest aangeboden hulpvormen waren budgetbeheer (41,89%), schuldbemiddeling (38,77%) en budgetbegeleiding (15,77%). Het aandeel aanstellingen als schuldbemiddelaar binnen een procedure collectieve schuldenregeling bleef beperkt tot 3,47%.

Het aantal gezinnen dat gebruikmaakt van budget- en schuldhelpverlening daalt jaar na jaar. In 2024 bedroeg de daling 13,85% ten opzichte van 2019. Deze daling is het meest uitgesproken bij de OCMW 's. Daarentegen is er een stijging in grootsteden en stedelijke randzones (grootstedelijke randzones: +37,36%, grootsteden: +12,30%, Brusselse stadsgebied: +35,40%)..

De aard van de schulden duidt op structurele problemen: schulden door kosten voor basisbehoeften zoals huur, energie en voeding komen stevast in de top drie voor. Meer dan de helft van de instellingen noemt de wooncrisis een belangrijke oorzaak van de schulden.

Thuis- en dakloosheid

In opdracht van het Departement Zorg en het Interfederaal Steunpunt tot bestrijding van armoede voerde LUCAS KU Leuven in oktober 2024 een point-in-time telling dak- en thuisloosheid uit in drie regio's in Vlaanderen. De resultaten zijn schokkend: het aantal getelde personen is hoger dan verwacht¹⁹.

¹⁸ <https://www.foodbanks.be/nl/pers/34/2025-02-14/jaarrapport-2024>

¹⁹ Mertens, N., Demaerschalk, E., Marana, A., De Moor, N., Moriau, J., Wagener, M. & Hermans, K. (2025). Dak- en thuisloosheid. Globaal rapport 2025. Leuven: LUCAS KU Leuven.
https://assets.vlaanderen.be/image/upload/v1744642812/repositories-prd/Globaal_rapport_tellingen_2024_visdia.pdf

In Vlaanderen zijn naar schatting 20.363 personen dak- of thuisloos: 14.068 volwassenen en 6.295 minderjarige kinderen.

De tellingen doorbreken het stereotiepe beeld en tonen aan dat 'de' dakloze persoon niet bestaat. 'Zichtbare dakloosheid' vormt slechts het topje van de ijsberg. Het verblijven op straat, in de noodopvang of in een niet-conventionele ruimte (tent, wagen, kraakpand, ...) is een realiteit in Vlaanderen. Hoewel dit vooral het geval is in de grote steden, zien we deze situatie overal.²⁰ Bovendien is een op de drie chronisch dak- en thuisloos, dus langer dan één jaar.

Een aanzienlijke groep, tussen de 30 en 40 procent, heeft een migratieachtergrond. Het gaat niet enkel om mensen zonder wettige verblijfsstatus, maar om mensen met volwaardige toegang tot rechten die alsnog zonder dak boven het hoofd leven.

Vaak is er ook overlap met andere problematieken. Zo heeft een aanzienlijk deel van hen ook mentale problemen of een verleden in een instelling, als de psychiatrie, de jeugdhulp of gevangenis.²¹

Het aantal personen tussen 16 en 25 jaar valt op in alle telregio's. Gemiddeld gaat het om een vijfde van alle getelde personen. Deze jongvolwassenen zijn vaker dak- of thuisloos vanwege een conflict met familie dan de andere dak- of thuisloze personen. Bovendien gaat het niet enkel om jongeren die de jeugdhulp verlaten; een grote groep verbleef nooit in een jeugdhulpvoorziening.²²

12. Vooruitgang, maar ...

Een dalende armoedetrend, dankzij de sociale bescherming

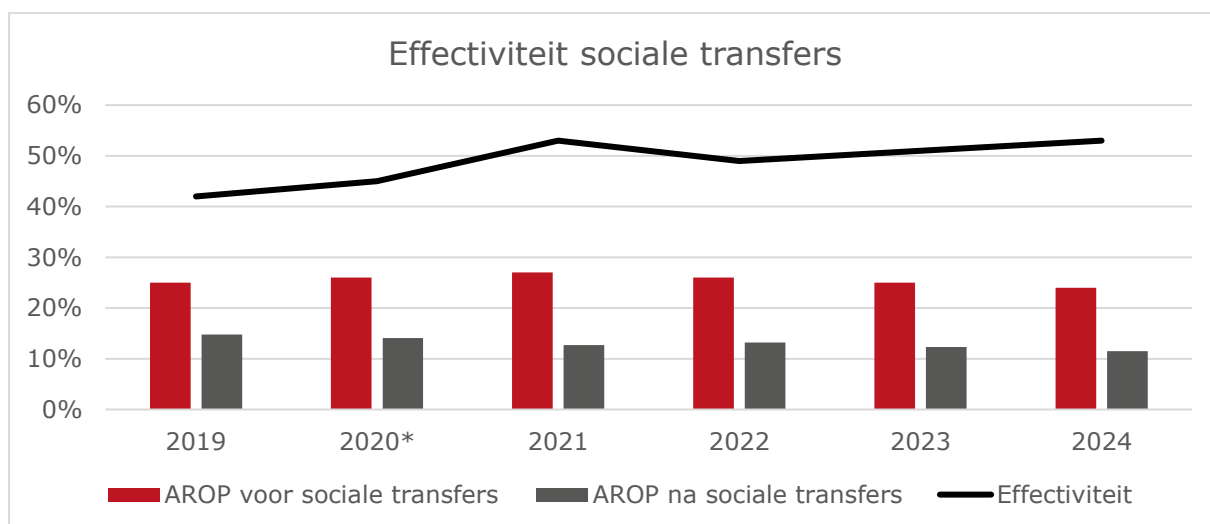
De dalende trend van de monetaire armoede is vooral een gevolg van een effectievere inkomensbescherming. De FOD Sociale Zekerheid toont in haar jaarlijkse studie "Evolution of the social situation and social protection in Belgium, EU-SILC 2024 results for Belgium"²³ hoe de effectiviteit van de sociale bescherming de laatste jaren verbeterd is. Terwijl de monetaire armoede voor sociale bescherming sinds 2019 schommelt rond de 25,8%, daalt de monetaire armoede na sociale bescherming tot 13,2%. De effectiviteit van de sociale bescherming stijgt bijgevolg van 42% tot 53%.

²⁰ [Tellingen dak- en thuisloosheid in 2024 - Steunpunt tot bestrijding van armoede](#)

²¹ [Meer dan 20.000 dak- of thuislozen in Vlaanderen. En de grootste groep woont niet op straat | De Morgen](#)

²² [Globaal rapport tellingen 2024](#)

²³ FOD Sociale Zekerheid. Evolution of the social situation and social protection in Belgium. EU-SILC 2024 results for Belgium. <https://socialsecurity.belgium.be/sites/default/files/content/docs/en/publications/silc/silc-analysis-social-situation-and-protection-belgium-2024-results-en.pdf>

Figuur 15 Armoederisico voor en na sociale transfers, cijfers van FOD Sociale Zekerheid

Dit wordt bevestigd door de studie uit 2024 van Wim Van Lancker en collega's in opdracht van Decenniumdoelen en Minerva: "Armoede en de lage middenklasse in België en Vlaanderen: een actualisering"²⁴. Daarin maken de onderzoekers een analyse van de factoren die kunnen verklaren waarom de armoede is gedaald. Belangrijke conclusie is dat die daling niet kan verklaard worden door de toegenomen werkgelegenheid. De onderzoekers wijzen er op dat de bijkomende jobs vooral gegaan zijn naar gezinnen waar slechts 1 persoon werkt, naar deeltijdse banen of preciaire tewerkstelling, vormen van werk die de armoede niet doen dalen. "Wat wel een verklaring biedt is de toegenomen herverdeling door overheidstransfers"²⁵. In de periode 2018 en 2022 zien we een opvallende stijging in de mobiliteit uit armoede door de overheidstransfers, en een opvallende daling van de mensen die na de herverdeling uit de lage middenklasse vallen."

Beide studies tonen het belang aan van de sociale zekerheid voor het verlagen van het armoederisico voor huishoudens.

²⁴ Wim Van Lancker. Armoede en de lage middenklasse in België en Vlaanderen: een actualisering, 2024, p. 33

²⁵ FOD Sociale Zekerheid. De voorbije jaren werden de sociale uitkeringen stelselmatig verhoogd. Ten eerste worden de minimumuitkeringen automatisch geïndexeerd op basis van de prijsontwikkeling. In 2021 vond er slechts één aanpassing plaats, terwijl de uitkeringen in 2022 zes keer werden geïndexeerd om ze in overeenstemming te brengen met de inflatie. Tussen januari 2023 en juli 2024 werden de uitkeringen twee keer geïndexeerd.

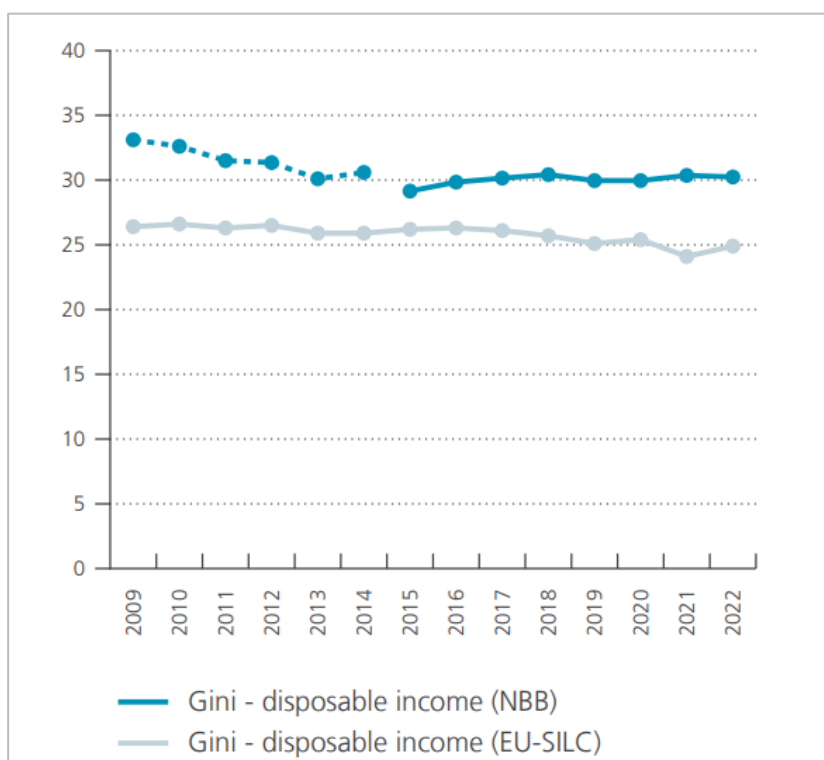
Ten tweede worden de minimumuitkeringen regelmatig verhoogd in het kader van de uitvoering van de akkoorden tussen de sociale partners over de aanpassing van de sociale uitkeringen aan de welvaart. De meest recente verhogingen van de minimumuitkeringen in het kader van het welvaartspakket vonden plaats op 1 juli 2021 en 1 juli 2023.

Ten derde heeft de regering in 2020 besloten de minimumuitkeringen in de periode 2021-2024 met 10,75 % te verhogen. Het plan was om de sociale bijstandsuitkering en de inkomenssteun voor gehandicapten met 2,68 %, het minimumpensioen met 2,65 %, de inkomensgarantie voor ouderen met 2,58 % en de minimale werkloosheidsuitkering met 1,12 % te verhogen op 1 januari van elk jaar in deze periode. Deze regeling werd zowel in 2021 als in 2022 uitgevoerd. In 2023 zijn echter alleen het minimumpensioen en de inkomensgarantie voor ouderen zoals gepland verhoogd. De minimale sociale bijstand en de inkomenssteun voor personen met een handicap bleven grotendeels ongewijzigd, terwijl de werkloosheidsuitkeringen gelijk bleven. Ten slotte werd op 1 januari 2024 de inkomenssteun voor personen met een handicap met 2,68 % verhoogd en het minimumpensioen met 2,08 %, terwijl de inkomensgarantie voor ouderen, de sociale bijstand en de minimumwerkloosheidsuitkeringen ongewijzigd bleven.

Maar de ongelijkheid is groot

Volgens de Gini-index en de inkomenskwintielverhouding is de ongelijkheid in België en Vlaanderen relatief stabiel en ook laag in vergelijking met omringende landen: de Gini-index²⁶ lag volgens de EU-SILC-enquête van 2024 in het Vlaamse Gewest op 24; de inkomenskwintielverhouding²⁷ lag op 3,5.

Dit zijn cijfers die al jaren meegaan en telkens worden gebruikt om de Belgische welvaartstaat te roemen. Maar nieuw en baanbrekend onderzoek (BE-PARADIS en van de Nationale Bank²⁸) tonen overtuigend aan dat het gemeten niveau van inkomensongelijkheid in België hoger ligt dan eerder werd aangenomen, en ligt in 2022 op ongeveer 30, dus 6 punten hoger dan de GINI berekend op basis van de SILC gegevens (figuur 16)²⁹.

Figuur 16 Gini-coëfficiënt berekend door NBB en EU-SILC, België 2009-2022. Overgenomen uit: <https://www.nbb.be/doc/dq/e/dq3/histo/neya22.pdf>

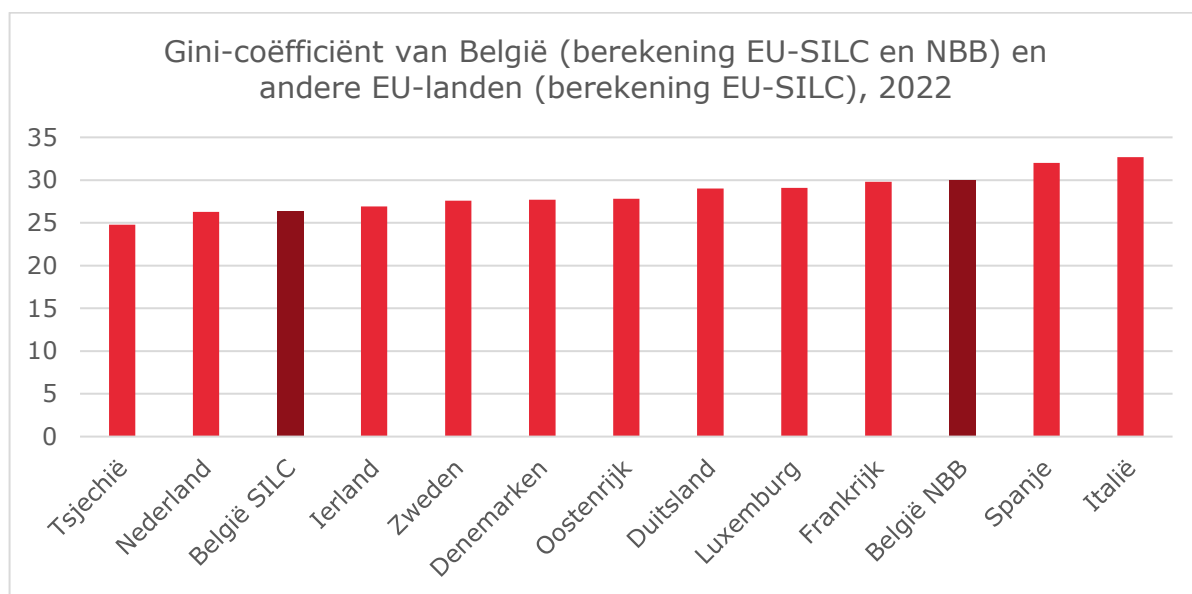
²⁶ Inkomensongelijkheid: gini-index | Vlaanderen.be De gini-index is een internationaal vaak gebruikte maat om de inkomensongelijkheid in een land of regio in beeld te brengen. De index geeft aan in hoeverre de verdeling van het inkomen over de inwoners verschilt van een perfect gelijke inkomensverdeling. Hoe hoger de gini-index, hoe groter de inkomensongelijkheid. Een indexwaarde van 0 staat voor een perfect gelijke inkomensverdeling. Een indexwaarde van 100 wijst erop dat al het inkomen behoort aan 1 persoon.

²⁷ Inkomensongelijkheid: inkomenskwintielverhouding (S80/S20) | Vlaanderen.be Dat betekent dat het huishoudinkomen (open definitie) van de 20% inwoners met het hoogste inkomen 3,5 keer hoger ligt dan het huishoudinkomen van de 20% inwoners met het laagste inkomen.

²⁸ <https://www.nbb.be/doc/dq/e/dq3/histo/neya22.pdf>

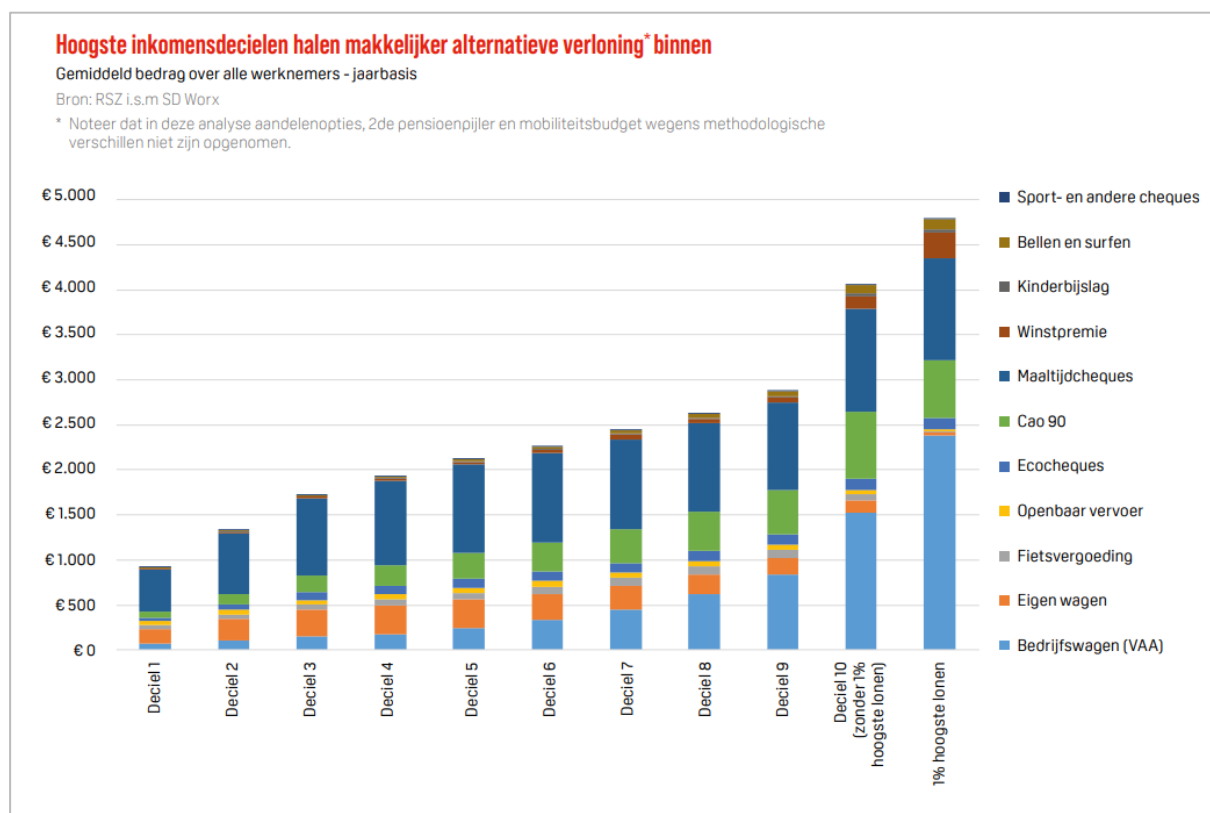
²⁹ Deze nieuwe aanpak is gebaseerd op administratieve gegevens, die verschilt van de op enquêtes gebaseerde gecentraliseerde methode die door Eurostat wordt gepromoot. Waardoor het mogelijk maakt om de gezamenlijke verdeling van inkomen en consumptie op het niveau van huishoudens in België te meten, wat op zijn beurt meer verfijnde en robuuste schattingen mogelijk maakt, inclusief per inkomensdeciël en huishoudtype (NBB, pag 8).

Hiermee ligt België hoger of gelijk aan de andere EU landen, en is haar uitzonderlijke positie van meer gelijk land verloren. Figuur 17 toont de Gini-index voor België en enkele andere Europese landen. De Gini berekend op basis van de EU-SILC gaf België een uitzonderlijke positie (26,4% en lager dan veel andere landen). Met de nieuwe berekeningswijze verandert plots het beeld. Als we kijken naar 2022 dan zien we dat België een hoger Gini-index heeft dan alle buurlanden, net iets hoger dan Frankrijk.

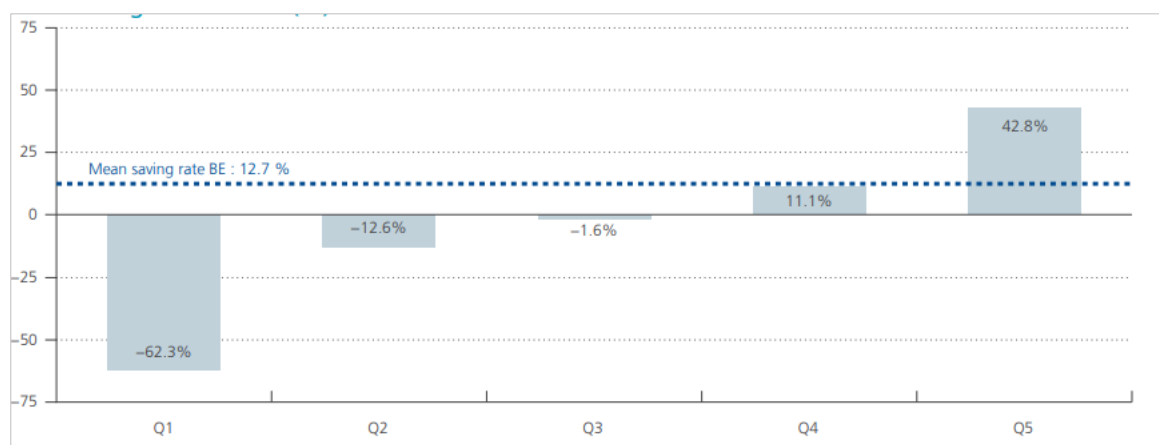
Figuur 17 GINI, 2022, België (SILC en NBB) en buurlanden (SILC)

Deze ongelijkheid manifesteert zich op verschillende wijzen. Neem nu bijvoorbeeld de alternatieve verloning (figuur 18). Het ABVV berekende voor alle werknemers wie wat ontvangt van alternatieve verloningen, in deze reeks zijn enkele belangrijke verloningen zoals pensioensparen 2de pijler, aandelenopties en mobiliteitsbudget niet meegerekend. Het beeld is helder en hoeft geen bijkomende uitleg.

Figuur 18 Overzicht alternatieve verloningen per deciel, ABVV

De studie van de Nationale Bank toont ook dat wie meer heeft ook meer kan sparen: de spaarquote (het percentage van het netto-inkomen dat huishoudens sparen en/of investeren) verschilt significant tussen inkomensgroepen. Figuur 19 toont de spaarquote per kwintiel voor 2022. Deze figuur illustreert ook dat de spaarquote per inkomensgroep aanzienlijk negatief kan zijn (Q1 en 2), terwijl inkomensgroepen in het vijfde kwintiel tot bijna 43% van hun inkomen kunnen sparen.

Figuur 19 Spaarquote per inkomenskwintiel voor het jaar 2022, overgenomen uit <https://www.nbb.be/doc/dq/e/dq3/histo/neya22.pdf>

Een indicatie dat de ongelijkheid toeneemt. Het mediaanvermogen van de Belg is het afgelopen jaar sterk gegroeid, met 11 procent tot 277.231 euro. Dat blijkt uit het vermogensrapport van Keytrade Bank en de UGent. De stijging was groter dan de inflatie (+4,4 procent), wat betekent dat de reële welvaart is toegenomen. Maar omdat de stijging het grootst was bij de meest vermogende Belgen, neemt ook de kloof tussen arm en rijk toe.³⁰

Ongelijkheid in België is dus veel hoger dan gedacht. We horen zelfs tot de meest ongelijke landen in vergelijking met onze buurlanden. Deze ongelijkheid wordt voortdurend versterkt door allerlei maatregelen (alternatieve verloningen, premies allerhande, verminderde lasten op bv schenkingen, financiële constructies, ...).

Figuur 19, mogelijkheden om te sparen, is verhelderend. In een ongelijk land zal het huidig beleid lage inkomens enkel armer maken. In de plaats van de sociale zekerheid te ontmantelen³¹, is een ander beleid nodig dat van ongelijkheid en armoede een prioriteit maakt.

De beleidsplannen zullen de armoede terug doen stijgen

Aan de stelselmatige verhoging van de sociale minima en de inhaalbeweging ten aanzien van de armoedenorm is nu een einde gekomen. De federale regering grijpt stevig in op alles wat het zogenaamde sociale vangnet wordt genoemd.

De maatregelen van de federale regering zijn bijzonder drastisch:

- de uitkeringen worden niet langer aangepast aan de gestegen welvaart. Dat gebeurde sinds 2008 om de twee jaar via de welvaartsenveloppe, die veelal focuste op de verhoging van de allerlaagste uitkeringen.
- de in de regelgeving voorziene verhoging van bepaalde pensioenen en ziekte-uitkeringen worden geschorst
- de beperking van de werkloosheidsuitkeringen in de tijd zal voor zo'n 180.000 mensen een inkomensverlies betekenen
- het leefloon wordt geplafonneerd en beperkt
- nieuwkomers zullen de eerste vijf jaar geen recht hebben op een leefloon noch op een Inkomensgarantie voor Ouderen. Nieuwkomers met onvoldoende inkomen krijgen ook geen recht op gezinshereniging meer.

Deze maatregelen treffen mensen in armoede. Onder meer de Hoge Raad voor Werkgelegenheid³² voorziet dat *"Sommige maatregelen (kunnen) de koopkracht of de sociale situatie van specifieke groepen op korte termijn evenwel aanzienlijk beïnvloeden: personen met veel gelijkgestelde periodes, langdurig werklozen, begunstigen van een overheidspensioen of langdurig zieken. Voor sommigen is er op korte termijn geen speelruimte om hun gedrag of de organisatie van hun gezin aan te passen."* En *"De door de federale regering geplande structurele hervormingen gaan gepaard met een hoger armoederisico voor bepaalde categorieën van personen. Hoewel deze hervormingen op lange termijn meer stimulansen zouden bieden om het arbeidsaanbod te verhogen, kunnen sommige*

³⁰ <https://vrtnews.be/p.kQ3dDRjD7>

³¹ <https://www.standaard.be/opinies/het-zomerakkoord-is-het-startsein-voor-de-race-to-the-bottom/79996262.html>

³² https://hrw.belgie.be/sites/default/files/content/download/files/hrw_juli_2025.pdf, pag 15

mensen op korte termijn worden geconfronteerd met de negatieve gevolgen van eerdere periodes van inactiviteit.”.

Tegelijkertijd is er een stigmatiserend en negatief discours over mensen die aan de onderkant leven. Dit schuldmodel legt de verantwoordelijkheid volledig bij hen. Het discours treft vooral personen die leven met een inkomen onder de armoedegrens en die dag en nacht moeten werken om te overleven, om het huishouden recht te houden, om hun kinderen dat te geven waarop ze “recht” hebben.

Decenniumdoelen blijft opkomen voor een beleid dat niemand achterlaat en dat aan alle mensen een waardig inkomen verzekert.

Daarom vragen wij dat het beleid terug aangeknoopt bij de beleidsdoelstelling om alle **sociale minima** (vervangingsinkomens en bijstandsuitkeringen) **boven de Europese armoedegrens** te tillen. Wij vinden dat de welvaartsenveloppe opnieuw moet worden ingesteld, zodat de laagste inkomens uit uitkeringen kunnen worden opgetrokken.

Wij vragen dat in het Groeipakket een gerichte verhoging van de **sociale toeslagen** wordt ingevoerd, zodat mensen met een laag inkomen erop vooruit gaan. **Automatische toekenning** van de sociale rechten moet bovendien de toegang tot die sociale rechten verzekeren voor iedereen.

DEEL 2 WERK EN WERKLOOSHEID

In vergelijking met de eerste armoedebarmeters (17 jaar geleden) is het beleid rond werk sterk veranderd. Niet enkel de economische positieve conjunctuur maar tevens de vergrijzing hebben een belangrijke impact. De Belgische werkgelegenheidsgraad van 20-64-jarigen bedraagt 72,3% en de Vlaamse 78,2% in 2024. De IAB-werkloosheidsgraad van 15-64-jarigen wordt geschat op 5,8% voor België en 4,2% voor Vlaanderen. Deze resultaten zijn vrij stabiel ten opzichte van 2023.³³ De groeiende job opportuniteiten gecombineerd met de verhoogde sociale uitkeringen hebben een positief effect op de armoedecijfers.

De werkende bevolking heeft echter een toegenomen armoederisico, nu 4,3%. Dit percentage stijgt tot 8,9% voor kortgeschoolden, tegenover 2,4% voor langgeschoolden. 7,6% van de deeltijds werkenden versus 3,2% van de voltijds werkenden.³⁴

1. Blijvende structurele problemen

De gunstige evolutie verhuult een aantal blijvende structurele moeilijkheden op de arbeidsmarkt³⁵. In dit stuk wordt verder niet dieper ingegaan op de problemen met preciaire contracten, flexijobs en dergelijke, die kunnen bijdragen tot bestaansonzekerheid en zelfs armoede bij werkenden. Een grondige analyse van deze werkvormen valt echter buiten het bereik van deze armoedebarmeter.

NEET jongeren: Not in Education, Employment or Training

In de NEET-cijfers zijn kortgeschoolde jongeren en jongeren geboren buiten de EU-27 oververtegenwoordigd. Dit zijn zeer kwetsbare jongeren die veel moeilijkheden hebben om een job te vinden. Indien ze al werk vinden dan gaat het meestal over kortlopende jobs, afgewisseld met werkloosheidsperiodes. Kwetsbaarheden worden dus gecumuleerd, waardoor het nog moeilijker is om een loopbaan te starten en een carrière met opwaartse loopbaanmobiliteit uit te bouwen.

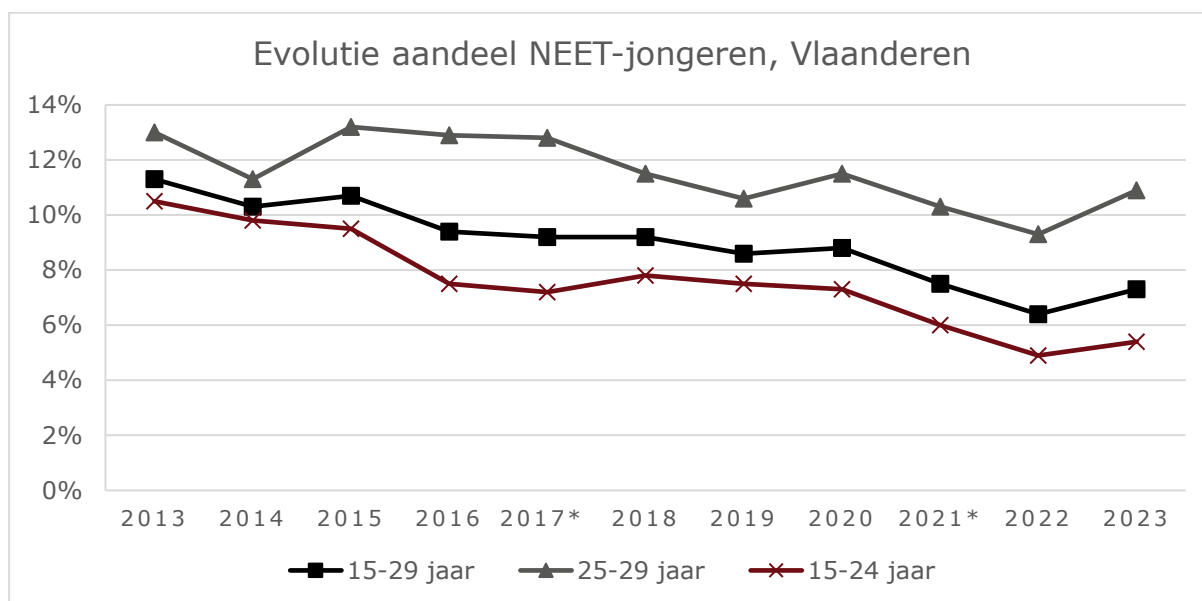
Figuur 20 toont het gunstig verloop van de NEET-ratio tot 2022. De aantrekkende arbeidsmarkt met veel job opportuniteiten gaf kansen aan jongeren. In 2023 zien we een serieuze knik; verminderde job mogelijkheden vertalen zich onmiddellijk in hogere aantallen NEET-jongeren. 2024 en 2025 bieden eveneens verminderde job mogelijkheden, waardoor de gunstige evolutie tot 2022 volledig teniet zal worden gedaan.³⁶

³³ [Werkgelegenheid en werkloosheid | Statbel](#)

³⁴ [Werkenden met armoederisico | Armoedecijfers.be](#)

³⁵ [werk.rapport_2024_04.pdf](#)

³⁶ SERV heeft een advies gemaakt rond NEET-jongeren met tal van cijfers. [Advies Versterken van de transitie onderwijs-arbeidsmarkt van jongeren in een kwetsbare situatie | Commissie Diversiteit](#)

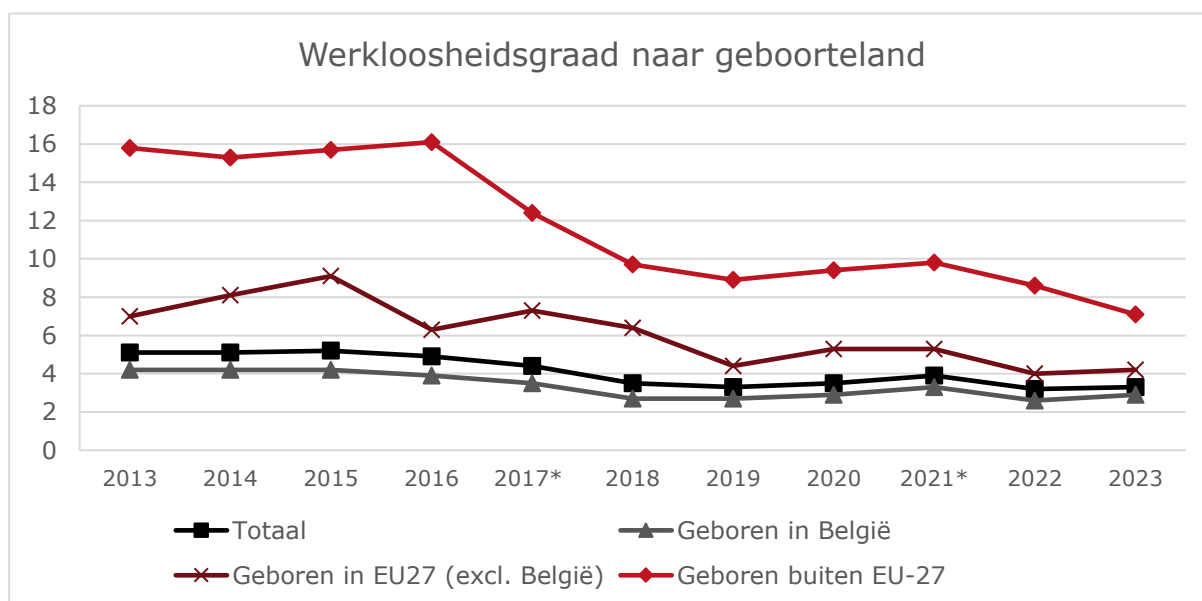

Figuur 20 Evolutie NEET-ratio, Vlaanderen, EAK

Werkloosheidsgraad naar geboorteland

Hierboven schreven we al over de moeilijkheden die personen geboren buiten EU hebben op de arbeidsmarkt. De volgende figuur toont dit nogmaals.

De werkloosheidsgraad daalt voor elke groep op de arbeidsmarkt maar er zijn serieuze verschillen in de snelheid hiervan en kloven blijven bestaan. Bij de personen geboren buiten EU is de werkloosheid gedaald van 16% tot 7,1%. Maar de kloof tussen verschillende groepen blijft hardnekkig: 7% van de personen geboren buiten EU-27 zijn werkloos, terwijl amper 2,9% van de personen geboren in België werkloos is. Discriminatie op de arbeidsmarkt is nog niet verdwenen.

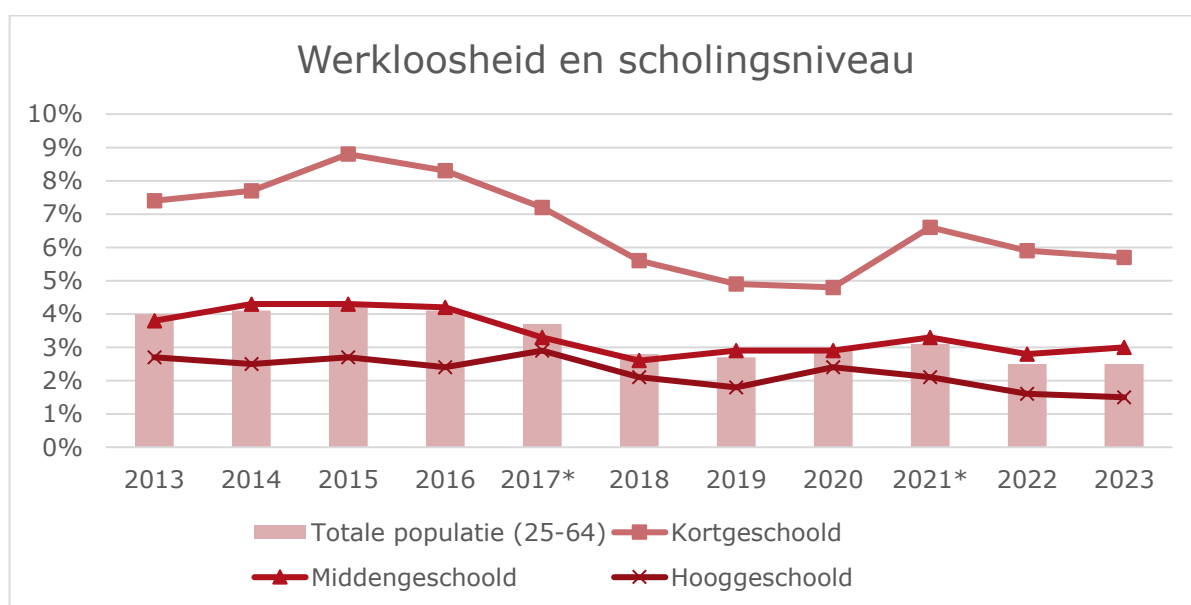
Figuur 21 Werkloosheidsgraad naar geboorteland, Vlaanderen, EAK

Scholingsniveau en werkloosheid

Kortgeschooldheid vormt een belangrijke oorzaak voor werkloosheid en vergroot de kans om in armoede te belanden.

Net als in alle andere figuren zien we een gunstige evolutie als we kijken naar de totale populatie. Splitsen we dit op naar schoolniveau dan zijn de verschillen groter. Langgeschoolden hebben de gunstigste evolutie en komen op 1,5%. De middengeschoolden zien hun werkloosheidsgraad licht stijgen in 2023 tot 3%, en de kortgeschoolden eindigen op 5,7%.

Opvallend zijn de grote schommelingen in de lijn van de kortgeschoolden. Deze personen zijn het meest conjunctuurgevoelig.

Figuur 22. Werkloosheid en scholingsniveau, Vlaanderen, EAK

2. Langdurige werkloosheid, een hardnekkig probleem

De Vlaamse arbeidsmarkt heeft de crisissen van de voorbije jaren goed doorstaan. De werkzaamheidsgraad is nog nooit zo hoog geweest. Het gaat ook goed met de werkloosheidsgraad.

Grote uitzondering op deze positieve tendens is de langdurige werkloosheid. Langdurige werkloosheid is een van de belangrijkste redenen voor armoede. Vandaag zijn iets meer dan 92.000 mensen langer dan 1 jaar werkloos; 62.000 mensen zijn langer dan 2 jaar werkloos. Zij zijn een zeer kwetsbare groep in de werkloosheidscijfers. Vooral kortgeschoolden kunnen snel getroffen worden door een veranderende conjunctuur en vinden moeilijk een andere job. In Vlaanderen heeft bijna 38% van de langdurig werkzoekenden geen diploma

middelbaar onderwijs. In België zijn 60% van de langdurig werkzoekenden ouder dan 55+, bijna één op twee (48,6%) heeft een (niet-EU) migratieachtergrond³⁷.

De kansen tot uitstroom naar werk nemen drastisch af na het eerste jaar werkloosheid. Zo stroomt elke maand 13,2% van de kortdurig werkzoekenden uit naar werk, terwijl dit voor langdurig werkzoekenden slechts 7,7% is. In Vlaanderen bedraagt de doorstroomkans van leefloon naar werk vandaag 21 procent. Dat betekent dat in één jaar tijd een op de vijf leefloners aan het werk gaat, en vier op de vijf zijn leefloon behoudt. Maar bij de 55-plussers, die de bulk uitmaken van de eerste groep langdurig werklozen die begin 2026 hun uitkering verliezen, is de doorstroomkans van leefloon naar werk maar 5 procent.

Het is dan ook logisch dat deze groep meer mogelijkheden en ondersteuning moet krijgen om uit de langdurige werkloosheid te geraken.

Beperking van de werkloosheid in de tijd

De belangrijkste maatregel uit het zomerakkoord van de federale regering is de beperking van de werkloosheid in de tijd. Volgens Minister van Werk Clarinval worden ongeveer 180.000 langdurig werklozen getroffen door de maatregel. 46% woont in het Vlaams Gewest, 31% in het Waals Gewest, 22% in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en 0,5% in de Duitstalige gemeenschap³⁸.

Hoeveel langdurig werklozen die hun werkloosheidsuitkering verliezen nog een beroep kunnen doen op een leefloon is niet duidelijk. Het Planbureau verwacht dat in Vlaanderen 44 procent van de werklozen die hun uitkering verliezen gewoon in de 'inactiviteit' zullen verzeilen. Ook de Hoge Raad voor de Werkgelegenheid die de hervorming van de werkloosheidsuitkeringen steunt, waarschuwt de regering dat deze hervorming er ook toe kan leiden dat bepaalde groepen uit beeld verdwijnen en daardoor geen gebruik meer maken van activeringsmaatregelen. Volgens de Raad moet er vooral ook voor worden gezorgd dat de middelen van de OCMW 's afgestemd zijn op de extra werklast en op hun versterkte taak om de terugkeer naar werk te bevorderen, in samenwerking met de diensten voor arbeidsbemiddeling.

De VDAB moet dus meer bemiddelaars inzetten om werkzoekenden en niet-beroepsactieven te begeleiden naar werk, maar moet tegelijkertijd tegen 2029 10 procent besparen. De focus verschuift bovendien naar bemiddeling en matching waardoor er minder middelen beschikbaar zijn voor opleidingen en loopbaanondersteuning³⁹. Het 'ultieme jobaanbod' dat het federaal regeerakkoord voorziet, blijft voorlopig dode letter. Ook de 'samenlevingsjobs' uit het Vlaamse regeerakkoord, die het wijkwerken en de verplichte gemeenschapsdienst moeten vervangen, hangen nog hoog in de lucht. VDAB kan momenteel geen garantie geven dat er op het einde van de werkloosheidsperiode een of andere baan van de laatste kans zal worden aangeboden.

³⁷ [Langdurige werkloosheid in België, de gewesten en Europa](#)

³⁸ <https://www.demorgen.be/snelnieuws/groen-licht-voor-beperking-werkloosheidsuitkering-in-de-tijd-in-totaal-180-000-belgen-getroffen~b95c5de5/>

³⁹ <https://visie.net/de-gids-artikel/waarom-bespaart-vlaanderen-op-goed-loopbaanbeleid>

Achter de groep werkzoekenden die nu geïsoleerd wordt, schuilen bovendien drempels zoals kortgeschooldheid, gebrek aan betaalbare plaatsen in de kinderopvang, beperkte toegang tot mobiliteit, een handicap, discriminatie, te weinig aangepaste jobs, slechte arbeidsomstandigheden, en meer. Dat los je niet op door de uitkeringen in tijd te beperken.

9.900 Vlaamse langdurig werklozen zou volgens definitie van VDAB “niet-toeleidbaar” zijn.⁴⁰ Door een combinatie van psychische, medische en sociale problemen kunnen deze mensen niet meer werken. Tegelijkertijd zijn ze ook niet ‘genoeg’ arbeidsongeschikt voor een arbeidsongeschiktheidsuitkering. Enkelen onder hen ontvangen een beschermingsuitkering en krijgen voorlopig een uitzondering in het kader van de beperking in de tijd van de uitkering. Naast het stigma dat zij dagelijks ervaren, is de arbeidsmarkt ontoegankelijk voor deze groep mensen. De inschakelingsperspectieven van de groep werkzoekenden die tijdelijk of definitief niet naar de reguliere arbeidsmarkt kunnen worden toegeleid, is vandaag erg beperkt. Werkzoekenden die tot die groep behoorden, vonden een plaats binnen de sociale economie en inzonderheid binnen de voorzieningen van arbeidszorg. Werkzoekenden in arbeidszorginitiatieven worden nu ook getroffen door de beperking van de werkloosheidsuitkering, want voor hen is geen uitzondering voorzien.

*“Daarom moet de Vlaamse regering de architectuur van het activeringsbeleid fundamenteel aanpassen, zodat de kansen van werkzoekenden, ook de laaggeschoolde en kwetsbare, op deelname aan het arbeidsproces niet alleen gevrijwaard maar zelfs versterkt worden. Bovendien moet er een kader worden gecreëerd dat personen met een verre afstand tot de arbeidsmarkt toelaat op een veilige en rechtszekere manier te participeren aan maatschappelijke activiteiten.”*⁴¹

Door de geplande maatregelen dreigen zo’n 180.000 langdurig werklozen definitief van de radar en in de armoede te belanden. Tenzij er drastisch ingezet wordt op humane begeleiding op maat, laagdrempelige toegang tot de arbeidsmarkt en aangepast waardig werk.

Ziekte en werk

De groep langdurig zieke werknemers en werklozen is tussen 2019 en 2023 met 21,3% toegenomen.⁴²

Zowel kortdurende (primaire arbeidsongeschiktheid onder 12 maanden) als langdurige arbeidsongeschiktheid (invaliditeit, langer dan 12 maanden) zijn gestegen. Ook het aandeel mensen met een inkomensvervangende en Integratietegemoetkoming, voor mensen met een erkende arbeidshandicap, stijgt

⁴⁰ [Actieplan Vlaanderen Werkt! | Vlaanderen.be](#)

⁴¹ Fons Leroy in Visie

⁴² [\(SIDU-Stat_2023-RG_invalidit\351-FRNL-Def.xlsx\)](#)

jaar na jaar. In Vlaanderen ontvangt 2% van de bevolking een IVT/IT via de FOD Sociale Zekerheid.

De stijging van arbeidsongeschiktheid (primair en secundair) laat zich vooral merken bij vrouwen. Hun aandeel stijgt naargelang leeftijd.

Mensen met een langdurige ziekte of beperking lopen een groter risico op armoede (34%) of sociale uitsluiting, omdat ze niet of maar deels kunnen werken⁴³. Personen met een arbeidshandicap hebben het extra moeilijk op de arbeidsmarkt. Slechts 51,3% is aan het werk, vaak in deeltijdse, onzekere of aangepaste statuten.

Werkbaar werk is cruciaal om ziekte en langdurige arbeidsongeschiktheid te voorkomen. Uit de Vlaamse werkbaarheidsmonitor werknemers van de SERV in 2023 blijkt dat het ziekteverzuim sterk samenhangt met werkgerelateerde factoren zoals werkstress, motivatie, leermogelijkheden en werk-privébalans.

Decenniumdoelen zal de plannen van de regering inzake individuele trajectbegeleiding, dienstverlening op maat van de werkzoekende en inzetten op wijkwerking op de voet volgen. Zelf vragen wij dat er in het kader van een **humaan activeringsbeleid** drastisch ingezet wordt op individuele trajectbegeleiding, laagdrempelige toegang tot de arbeidsmarkt en aangepast waardig werk. De afschaffing van de verplichte gemeenschapsdienst is terecht, omdat die niet leidt tot duurzame inschakeling op de arbeidsmarkt. Er moet nu wel werk gemaakt worden van **kwaliteitsvolle kansen op werk**. De VDAB moet zijn rol als publieke dienstverlener en arbeidsmarktregisseur ten volle kunnen spelen. De verschuiving van het activeringsbegeleiding naar de OCMW 's, zonder bijkomende middelen en zonder de nodige arbeidsmarkt expertise, geeft geen perspectieven aan werklozen die ver van de arbeidsmarkt staan.

⁴³ Hoge Raad voor Werkgelegenheid, 2024

3. Sociale economie: te langzame groei

Eén van de belangrijkste kansen op zinvol werk voor kwetsbare werkzoekenden waaronder vooral langdurig werkzoekenden met een arbeidsbeperking wordt geboden door de sociale economie. De klim na het dieptepunt van 2020 is gestaag, maar niet voldoende om iedereen te ondersteunen. Dat de beleidsnota sociale economie 2024-2029 minstens 1000 extra plaatsen in de sector voorziet is dan ook een broodnodig maar schiet ruimschoots tekort om te antwoorden op de noden.

Figuur 23 Evolutie van het aantal personen werkzaam met ondersteuning in de sociale economie, Jaarrapport sociale economie 2023, WEWIS

Decenniumdoelen legt de lat dan ook hoger: er moeten drastische investeringen komen in de **sociale economie** met minstens 10.000 extra plaatsen in deze regeerperiode en met een nieuw groeipad voor klimaatjobs.

Deze jobs moeten **op maat** zijn, met voldoende en kwalitatieve begeleiding en een volwaardig loon. Bedrijven die hun personeel sociaal tewerkstellen moeten daarvoor de mogelijkheid hebben om in bepaalde van hun afdelingen niet mee te gaan in de competitieve economische logica.

DEEL 3 WONEN

Eén van de belangrijkste posten in de uitgaven van huishoudens, vooral voor mensen met een bescheiden inkomen, is de kost van wonen.

1. De Woonzaak

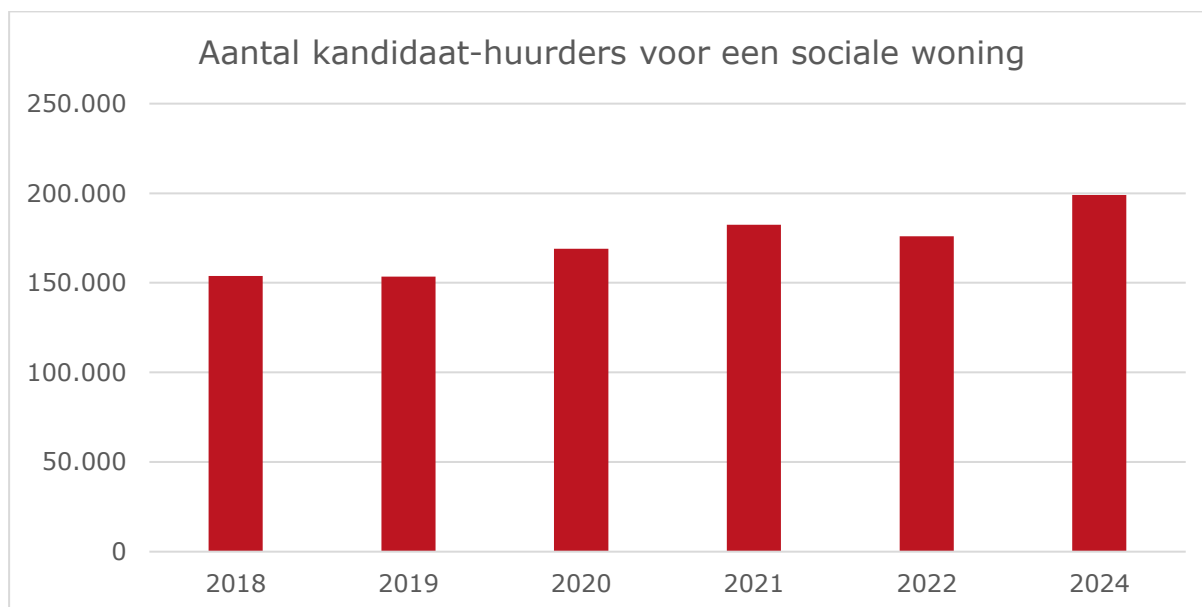
Op 17 oktober 2024 bracht het Europees Comité voor Sociale Rechten in een lijvig rapport een vernietigend oordeel uit over het Vlaamse woonbeleid.⁴⁴ Dit rapport bevestigt de jarenlange aanklacht van verschillende organisaties waaronder Decenniumdoelen.

Het zwaartepunt van de ruim vijftig bladzijden tellende uitspraak ligt bij het feit dat Vlaanderen een ontoereikend beleid voert om de betaalbaarheid van huisvesting te verbeteren voor kwetsbare groepen.

2. Sociaal wonen

Het Europees Comité voor Sociale Rechten ziet een gebrek aan inspanningen voor de bouw van sociale woningen, terwijl ook de nodige ondersteuning op de private huurmarkt uitblijft.

Figuur 24 toont de evolutie van het aantal kandidaat-huurders voor een sociale woning. Jaar na jaar blijft dit aantal stijgen tot 199.000 huishoudens.

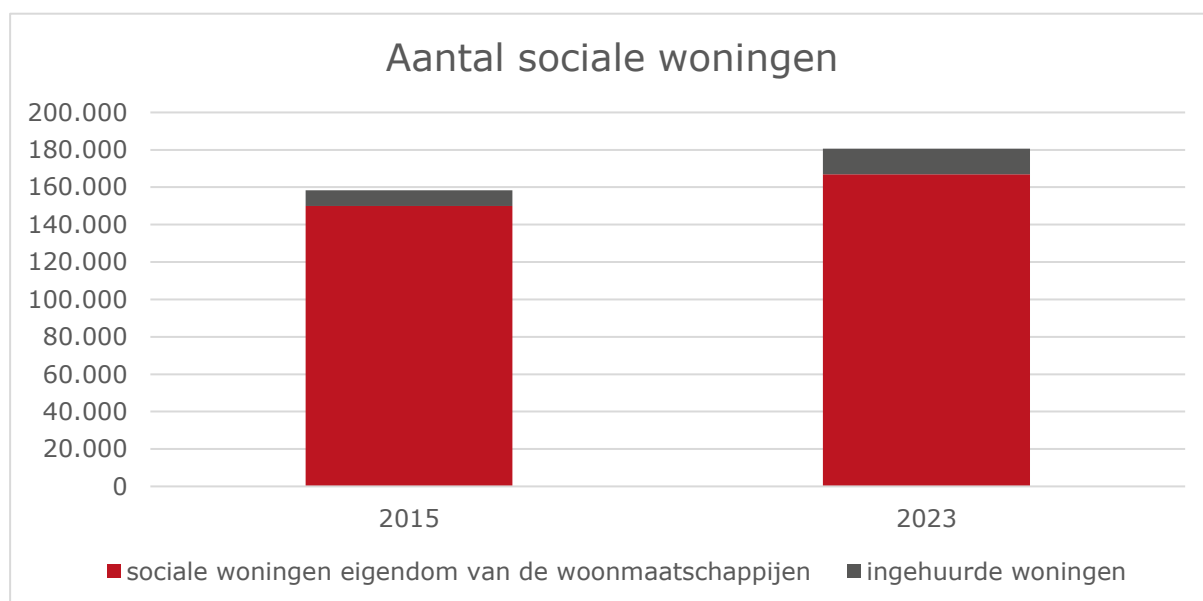
Figuur 24 Aantal kandidaat-huurders voor een sociale woning, Vlaanderen 2019-2024, Wonen in Vlaanderen, nieuwsbericht 10 april 2025

⁴⁴ [Uitspraak | Woonzaak](#)

Het Steunpunt Wonen stelt dat nog eens ruim 70.000 gezinnen niet zijn aangemeld op een wachtlijst, maar wel in aanmerking komen voor een sociale woning. Dit maakt dat in totaal ruim 270.000 kwetsbare huurders noodgedwongen op de private markt terug moeten vallen.

Een forse verhoging van het aantal sociale woningen is een jarenlange eis van Decenniumdoelen én van de Woonzaak.

Eind 2023 telde de woonmaatschappijen in het Vlaamse Gewest alles samen 180.589 sociale huurwoningen. 92% van de sociale woningen is in eigendom van de woonmaatschappijen, 8% zijn ingehuurde woningen (figuur 25).

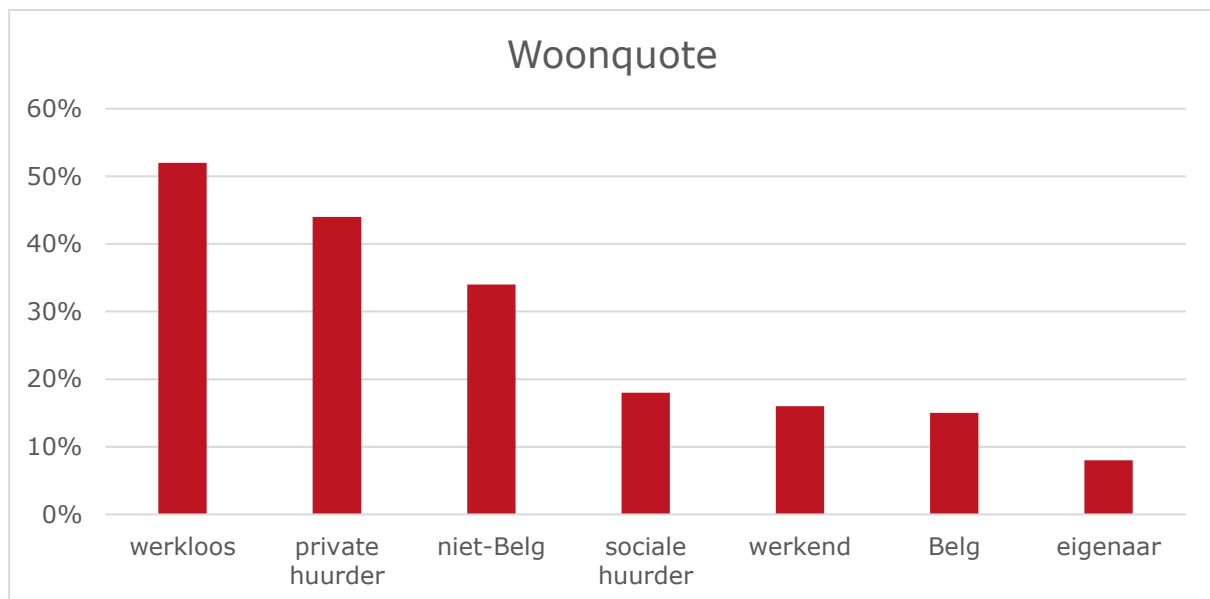
Figuur 25 Het aantal sociale huurwoningen in Vlaanderen, eind 2015 en eind 2023, Wonen in Vlaanderen, woningen en gronden, cijfers.

Iedereen moet minimaal menswaardig kunnen leven. Maar de wachtlijsten groeien nog steeds. Er is nog veel potentieel in sociale huisvesting om woningen te renoveren tot energiezuinige woningen. Dat is niet alleen goed voor het klimaat, maar bestrijdt ook energiearmoede. Er is dus nood aan massale investeringen om nieuwe sociale woningen te bouwen en om bestaande woningen energiezuinig te maken.

De plannen van de Vlaamse regering om de investeringen in de bouw en de renovatie van sociale woningen sterk op te trekken en te versnellen en de versterking van het bindend sociaal objectief, zijn dan ook meer dan welkom. Het tempo nieuwe sociale huurwoningen (zonder ingehuurde woningen) is immers al jaren te laag: gemiddeld komen er 1890 woningen per jaar bij. Aan dit tempo duurt het nog 100 jaar vooraleer de wachtlijst weggewerkt is. Het aanbod sociale woningen schommelt al jaren rond de 6% en dat is, zo stelt ook het ECSR, "laag naar Europese normen". Intussen heeft de Vlaamse regering de toegang tot een sociale woning beperkt: taal en werkbereidheid zijn de bijkomende voorwaarden voor toegang tot sociaal wonen.

3. Private huur

De private huur is voor velen de enige oplossing als er te weinig sociale woningen zijn. Maar omwille van het beperkt privaat aanbod stijgen de prijzen terug. De vraag naar huurwoningen is nog nooit zo groot geweest. Meer dan 100 kandidaturen voor een pand is geen uitzondering meer. Die grote vraag heeft een duidelijke impact op de huurprijzen. Huren in ons land is vorig jaar opnieuw fors duurder geworden. Terwijl de algemene inflatie vorig jaar iets meer dan 3 procent bedroeg, zijn de huurprijzen in Vlaanderen met ongeveer 6 procent gestegen ten opzichte van 2023.⁴⁵

Figuur 26 De woonquote voor verschillende groepen, 2023, Statistiek Vlaanderen, woonquote, 26 juni 2025

Bovenstaande figuur zoomt in op de woonquote – het percentage van het inkomen dat gebruikt wordt voor wonen – voor verschillende groepen. Eigenaars hebben een woonquote van 8% en staan daarmee ver verwijderd van de anderen, sociale huurders hebben een woonquote van 18% en private huurders 44%.

Verschillende groepen met een (zeer) laag inkomen hebben een hoge woonquote: opnieuw springen werklozen en niet-Belgen eruit. Wie meer dan 30% van zijn inkomen besteedt aan huur heeft te weinig om menswaardig te kunnen leven.

Om deze groep tegemoet te komen is er de huursubsidie en de huurpremie. In 2023 werden 4.609 aanvragen van een huursubsidie en 10.182 aanvragen van een huurpremie goedgekeurd. De huursubsidie is er voor mensen met een bescheiden inkomen die verhuizen naar een geschikte of aangepaste woning of naar onderverhuurde woning van een woonmaatschappij. De huurpremie is een premie voor wie minstens 4 jaar op de wachtlijst staat voor een sociale woning.

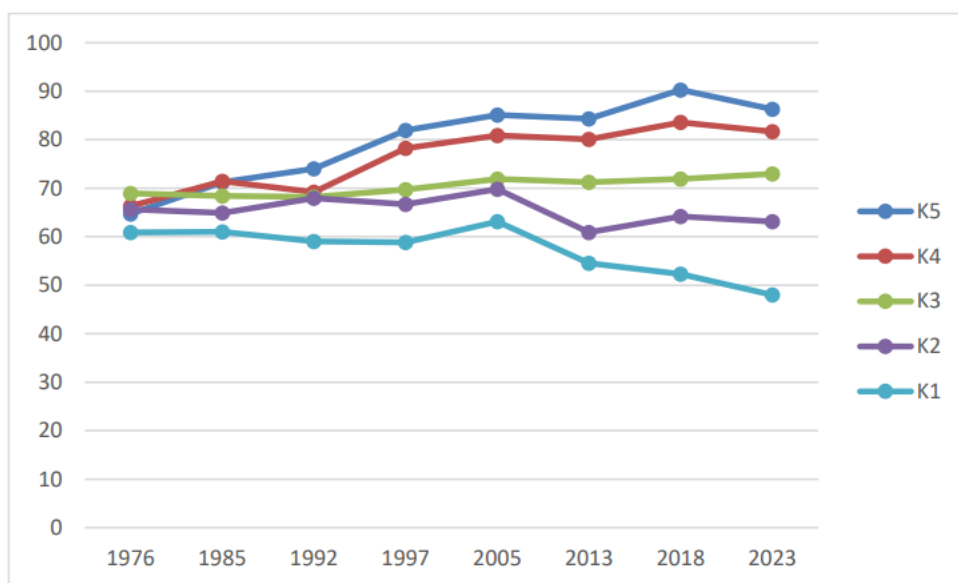
⁴⁵ <https://www.vrt.be/vrtnws/nl/2025/02/18/huurbarometer-2024/>

De huurpremie en huursubsidie zijn noodmaatregelen die nodig zijn in de Vlaamse wooncrisis. Hoewel zowel de huurpremie als de huursubsidie voor kwetsbare huurders op de private markt een reële ondersteuning kunnen bieden, kunnen momenteel veel te weinig rechthebbenden er ook gebruik van maken.

De geplande hervorming van de huurtoelagen is een goede zaak. Maar de Vlaamse overheid bereikt maar weinig mensen met deze maatregel. Bijna de helft van de rechthebbenden neemt de huurpremie niet op. In Vlaanderen krijgt amper 0,8% van de huishoudens een huursubsidie, in Nederland en Frankrijk is dat respectievelijk 14 en 18%. Het ECSR suggereert dat er "enige ruimte is voor het uitbreiden van de huurtoeslagen in het Vlaams Gewest".

4. Ongelijkheid op de woonmarkt

Het ECSR stelt dat een woonbeleid dat erop gericht is om zoveel mogelijk mensen een huis te laten kopen de facto de hogere inkomensgroepen bevoordeelt. Denk onder meer aan de woonbonus, die ondertussen vervangen werd door verlaagde registratierechten, of het uitgebreide systeem van renovatiepremies waar huurders geen gebruik van kunnen maken. De uitbreiding van het woningbezit werd de afgelopen decennia vooral ondersteund door belastingaftrek voor hypotheek.

Figuur 27 Evolutie aandeel eigenaars, naar equivalente inkomenskwintielen, Steunpunt Wonen, woonsurvey 2023, november 2024

Figuur 27 toont dat de laagste inkomenskwintielen en zeker het onderste kwintiel aandeel verliest in Vlaanderen. "Over de langere termijn (sinds 1976) zien we wel een groeiende ongelijkheid in de verdeling van het eigen woningbezit. Die ongelijkheid heeft niet alleen te maken met een moeilijker wordende toegang tot

eigen woningbezit voor de lagere inkomens, maar ook met evolutie van de inkomens van huurders en eigenaars over de levensloop.”⁴⁶

Het ECSR gaat nog verder in op discriminatie op de huurmarkt, de minder goede kwaliteit van de private huurwoningen, en de niet adequate maatregelen om de woningkwaliteit te verbeteren.

We kunnen hier de conclusie van Woonsurvey 2023 enkel bijtreden⁴⁷: “Een belangrijke vaststelling is dat er meerdere indicaties zijn van toenemende ongelijkheden op de woningmarkt. Zo blijkt eigen woningbezit in toenemende mate ongelijk verdeeld te zijn over inkomensgroepen en neemt de concentratie van betaalbaarheidsrisico’s bij de laagste inkomens toe. Er blijven ook ongelijkheden tussen inkomensgroepen wat betreft de woningkwaliteit. Een positief punt op dit vlak is dat de sociale huisvesting over een periode van tien jaar goede vooruitgang heeft geboekt voor enkele kwaliteitsindicatoren en dat ook de betaalbaarheid veel beter is dan in de private huur, terwijl de inkomens hier gemiddeld lager zijn”.

Wonen is een basisrecht voor iedereen. De plannen van de Vlaamse regering om 6 miljard € te investeren in de sociale huurmarkt, om te focussen op de realisatie van bijkomende sociale woningen en de renovatie van het patrimonium en de formulering van een nieuw ambitieus sociaal objectief voor de gemeenten, moeten nu ondersteund worden door concrete doelstellingen.

Daarom vraagt Decenniumdoelen:

- Een verhoging en versnelling van de **investeringen in sociale huisvesting** met 14% (20% in stedelijk context) als bindende beleidsdoelstelling tegen 2035, met specifieke aandacht voor energie-efficiëntie.
- Verlaging van de drempels voor en automatische toekennen van de **huurpremie** voor iedereen die 1 jaar op de wachtlijst staat. De voorwaarde rond maximale toegestane huurprijs moet in verhouding staan met effectieve huurprijzen voor een kwaliteitsvolle woning.

⁴⁶ [2024 11 14 Nieuwsbericht nota-Woonsurvey-2023.pdf](#), pag 3

⁴⁷ [2024 11 14 Nieuwsbericht nota-Woonsurvey-2023.pdf](#) pag 16

SLOTBEDENKINGEN

Armoedetoets en participatie

Wie de verschillende maatregelen leest, kan enkel constateren dat de Vlaamse, en de federale regeringen hebben nagelaten om een armoedetoets toe te passen op hun beleidsplannen.

De armoedetoets is een evaluatie-instrument *ex ante*, geïntegreerd in het proces van politieke besluitvorming, om op eventuele gevolgen van maatregelen op armoede te anticiperen. Het is het resultaat van een participatief proces waarbij het beleid wordt gescreend op de mogelijke impact die het zal hebben of heeft gehad op armoede, op mensen in armoede of op ongelijkheid die tot armoede kan leiden.

Op federaal niveau is er een wet die een dergelijk instrument, geïntegreerd in een bredere impacttoets, voorziet. In Vlaanderen is dit instrument ingevoerd via twee omzendbrieven⁴⁸.

Decenniumdoelen vraagt met aandrang zowel aan de Vlaamse als aan de federale regering om bij de uitwerking van concrete maatregelen die gevolgen kunnen hebben voor armoede, beroep te doen op participatie van mensen in armoede en hun organisaties, en om de effecten van de geplande maatregelen af te toetsen via armoedetoetsen of sociale impactanalyses.

Decenniumdoelen vindt dat het beleid anders kan en moet.

Decenniumdoelen wil het volgende:

1. Dat terug aangeknoopt wordt bij de beleidsdoelstelling om **alle sociale minima** (vervangingsinkomens en bijstandsuitkeringen) **boven de Europese armoedegrens** te tillen. Het beknotten van de welvaartsenveloppe tegen 2029 met 2,8 miljard euro is ongezien en zorgt dat mensen dieper in armoede zullen terechtkomen. Deze enveloppe moet terug hersteld worden.
2. Een gerichte verhoging van de sociale toeslagen in het **Groeipakket**, zodat mensen met een laag inkomen erop vooruitgaan. **Automatische toekenning** van alle sociale rechten moet de toegang verzekeren voor iedereen.
3. De ongelijkheid neemt toe, de Gini is hoger dan wat de SILC aangeeft, lage inkomensgroepen kunnen niet sparen, integendeel. Daarom is een **rechtvaardige taxatie van vermogens en inkomens** nodig (ontwijkmogelijkheden harder aanpakken, erfenissen en schenkingen daadwerkelijk belasten, werkelijke huurinkomsten belasten, vermogenskadaster aanleggen en het kadastraal inkomen herbekijken).

⁴⁸ Wetgeving: Wet van 15 december 2013 houdende diverse bepalingen inzake administratieve vereenvoudiging en KB van 21 december 2013 houdende uitvoering van titel 2, hoofdstuk 2 van de wet van 15 december 2013 houdende diverse bepalingen inzake administratieve vereenvoudiging. Belgisch Staatsblad, 31/12/2013; Beslissing van de Vlaamse regering, vrijdag 14 maart 2014.

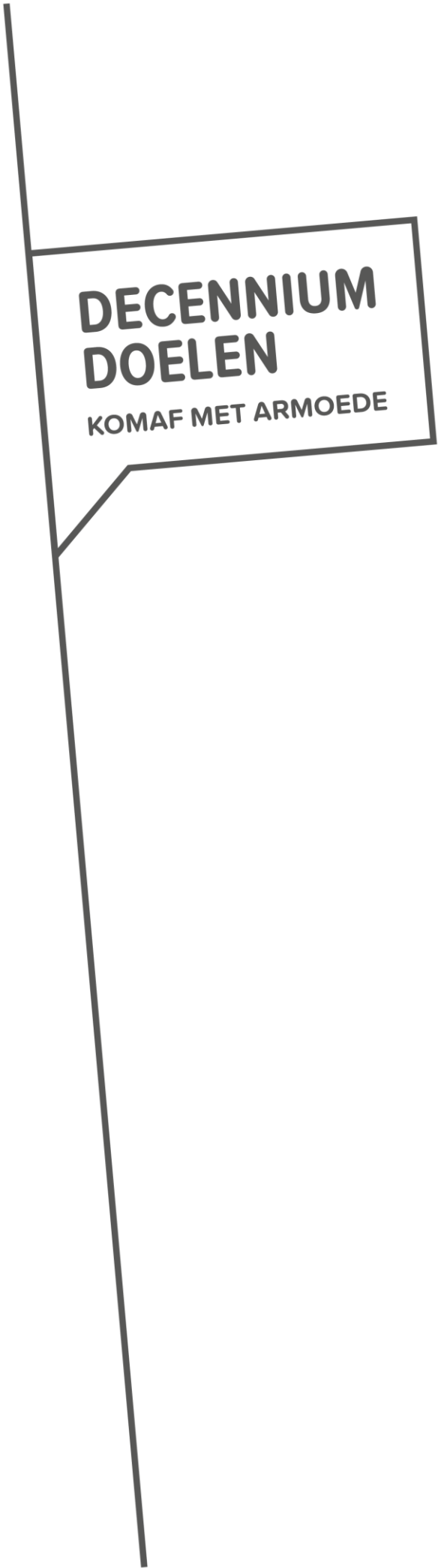
4. In het kader van een **humaan activeringsbeleid** moet er drastisch ingezet worden op individuele trajectbegeleiding, laagdrempelige toegang tot de arbeidsmarkt en aangepast waardig werk. De afschaffing van de verplichte gemeenschapsdienst is een juiste beslissing. Maar er moeten nu door Vlaanderen **nieuwe volwaardige inschakelingskansen** gecreëerd worden die leiden tot duurzaam werk.

5. Meer investeringen zijn nodig in de **sociale economie** met minstens 10.000 plaatsen extra tegen deze legislatuur en een nieuw groeipad voor 'klimaatjobs'.

6. Er moet een verhoging en versnelling komen van de **investeringen in sociale huisvesting met 14%** (20% in stedelijk context) als bindende beleidsdoelstelling tegen 2035, met specifieke aandacht voor energie-efficiëntie.

7. Verlaging van de drempels voor en automatische toekennen van de **huurpremie** voor iedereen die 1 jaar op de wachtlijst staat, moet de toegang tot de private woningmarkt verbeteren.

Tenslotte vraagt Decenniumdoelen van zowel de Vlaamse als de federale regering om bij de uitwerking van concrete maatregelen die gevolgen kunnen hebben voor armoede, beroep te doen op **participatie** van mensen in armoede en hun organisaties, en om de effecten van de geplande maatregelen af te toetsen via **armoedetoetsen** of sociale impactanalyses.

DECENNIIUM DOELEN

KOMAF MET ARMOEDE